

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**MEDNARODNA PRIMERJAVA KREDITNIH INSTITUCIJ V EU IN
SLOVENIJI S KAZALCI STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ**

**Ljubljana, junij 2002
MRHAR**

LILJANA

I Z J A V A

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom

_____, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____.

Podpis:

1	UVOD.....	1
2	SPLOŠNO O STRUKTURNI STATISTIKI PODJETIJ IN KREDITNIH INSTITUCIJAH.....	4
2.1	STRUKTURNA STATISTIKA PODJETIJ.....	4
2.1.1	Pomen strukturne statistike podjetij.....	4
2.1.2	Predpisi Evropske unije o strukturni statistiki podjetij.....	5
2.2	KREDITNE INSTITUCIJE	9
2.2.1	Definicija kreditnih institucij	9
2.2.2	Kreditne institucije kot del finančnih institucij.....	10
3	STRUKTURNA STATISTIKA PODJETIJ ZA KREDITNE INSTITUCIJE V EVROPSKI UNIJI	12
3.1	POMEN STRUKTURNE STATISTIKE KREDITNIH INSTITUCIJ V FINANČNEM PROSTORU EVROPSKE UNIJE IN V OKVIRU STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ	12
3.2	PODROČJA KLASIFIKACIJE DEJAVNOSTI NACE REV.1, ZAJETIH V STRUKTURNI STATISTIKI KREDITNIH INSTITUCIJ	13
3.3	SPREMENLJIVKE STRUKTURNE STATISTIKE KREDITNIH INSTITUCIJ	14
4	STRUKTURNA STATISTIKA PODJETIJ V SLOVENIJI.....	16
4.1	RAZVOJ STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ V SLOVENIJI	16
4.2	RAZVOJ STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ ZA KREDITNE INSTITUCIJE V SLOVENIJI..	18
4.2.1	Kreditne institucije v Sloveniji	19
5	POSKUS ANALIZE KREDITNIH INSTITUCIJ V EVROPSKI UNIJI IN SLOVENIJI S SPREMENLJIVKAMI IN KAZALCI STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ	20
5.1	VIRI PODATKOV ZA STRUKTURNO STATISTIKO KREDITNIH INSTITUCIJ V EVROPSKI UNIJI IN SLOVENIJI.....	20
5.1.1	Uporabljeni viri podatkov za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij v Evropski uniji.....	20
5.1.2	Uporabljeni viri podatkov za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij v Sloveniji.....	21
5.2	ANALIZA SPLOŠNEGA STANJA KREDITNIH INSTITUCIJ V EU IN SLOVENIJI.....	23
5.2.1	Strukturni podatki (Struktura kreditnih institucij v EU in Sloveniji).....	24
5.2.1.1	Število kreditnih institucij (11 11 0).....	24
5.2.1.2	Število kreditnih institucij glede na pravni status (11 11 0).....	27
5.2.1.3	Število kreditnih institucij po velikosti bilančne vsote (11 11 6)	28
5.2.1.4	Število podjetij po vrstah kreditnih institucij (11 11 7).....	31
5.2.2	Podatki o zaposlenosti.....	33
5.2.2.1	Delovno aktivno prebivalstvo (16 11 0).....	33

5.2.2.2	Delež delovno aktivnih prebivalcev v kreditnih institucijah v skupnem številu delovno aktivnih prebivalcev v državah EU in Sloveniji	35
5.2.2.3	Delovno aktivno prebivalstvo na kreditno institucijo	35
5.3	FINANČNE SPREMENLJIVKE IN KAZALCI POSLOVANJA KREDITNIH INSTITUCIJ V EVROPSKI UNIJI IN SLOVENIJI	36
5.3.1	Analiza kreditnih institucij v Evropski uniji in Sloveniji s spremenljivkami in finančnimi kazalci, ki izhajajo iz izkaza uspeha kreditnih institucij	37
5.3.1.1	Spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij iz izkaza uspeha kreditnih institucij	37
5.3.1.1.1	Vrednost proizvodnje (12 12 0)	38
5.3.1.1.2	Dobiček ali izguba v poslovnem letu (42 60 0)	39
5.3.1.2	Finančni kazalci, izračunani iz spremenljivk iz izkaza uspeha	42
5.3.1.2.1	Prihodek čistih obresti/Neobrestni prihodki	42
5.3.1.2.2	Čiste obresti/Čiste provizije	42
5.3.2	Analiza kreditnih institucij v Evropski uniji in Sloveniji s spremenljivkami in finančnimi kazalci, ki izhajajo iz bilance stanja kreditnih institucij	44
5.3.2.1	Spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij iz bilance stanja kreditnih institucij	44
5.3.2.1.1	Bilančna vsota (43 30 0)	44
5.3.2.1.2	Posojila in krediti strankam (43 11 0)	46
5.3.2.1.3	Dolgovi do strank (43 21 0)	47
6	SKLEP	49
	LITERATURA	52
	VIRI	55
	PRILOGA	

1 UVOD

Svet doživlja v zadnjih letih korenite politične, ekonomske, institucionalne in strukturne spremembe, ki so v marsičem posledica revolucionarnega razvoja informacijske in telekomunikacijske tehnologije. Te spremembe prinašajo nove organizacijske strukture in povezovanja na mikro, mezo in makro ravni, nove pristope v strategiji in poslovanju podjetij, uveljavljajo nove spodbujevalce rasti produktivnosti (investicije v neopredmeteni kapital, učinkovitost inovacij, sposobnost prilagajanja spremembam). Glavni generator rasti so postale dejavnosti, povezane s pridobivanjem in distribucijo informacij oziroma znanja. Znanje v vseh svojih pojavnih oblikah postaja osnovni proizvodni vir in dejavnik kakovosti življenja (Bregar, 1999, str. 1).

Dominantna vloga informacij in znanja v sodobnih družbah pomeni nov izziv in tudi novo odgovornost za statistiko. Nov položaj statistike ni le posledica tehnološkega razvoja in z njim povezanih procesov globalizacije, ampak tudi nekaterih družbenih procesov, kot je npr. prenos oblasti na nižje ravni odločanja in zmanjšana vloga države ter procesi regionalizacije z vedno bolj poudarjeno vlogo manjših območij. Veliki korak v razvoju statistike v Evropi pa so pomenili integracijski procesi v okviru Evropske unije (Bregar, 1999, str. 4). Nov položaj in nove usmeritve v statistiki (elektronsko povezovanje statističnih sistemov, uporaba standardnih postopkov in elementov pri oblikovanju različnih informacijskih sistemov, jasno oblikovane konceptualne osnove in harmonizirane metodologije, partnerstvo in sodelovanje pri razvojnih nalogah in implementaciji rezultatov, kar naj bi izboljšalo konkurenčnost statističnih storitev na evropskem trgu informacij) zahtevajo drugačno organizacijo in način dela v vseh fazah procesa dela statistike; od zbiranja in obdelave do uporabe statističnih podatkov (Bregar, 1999, str. 6). Sodobna tehnologija in računalniška omrežja odpirajo tudi novo ero v dostopnosti statističnih informacij in s tem novo poglavje v odnosih med njihovimi uporabniki in ponudniki. Statistične informacije so danes posredovane na Internetu. Zgoščenke, diskete in drugi elektronski nosilci pa vse bolj izpodrivajo tiskane publikacije.

Vendar pa za učinkovito opravljanje osnovnega poslanstva v statistiki, to je zagotavljanje realne slike stvarnosti kot osnove za pogled v prihodnost, ne zadoščajo le sodobna orodja in mehanizmi dela. Statistika mora zagotavljati, da se bodo sodobna orodja in mehanizmi uporabljali za statistično merjenje družbeno najbolj relevantnih pojavov, in to na način, ki bo omogočal odkrivanje osnovnih razmerij in primerjavo razvojnih tendenc v družbi. Za doseg tega cilja je potrebno sodelovanje statistikov z različnih strokovnih področij in institucij.

Za racionalno sprejemanje odločitev v sodobnem tržnem gospodarstvu potrebujejo podjetja in država čim več informacij o gospodarskih subjektih. Le-te naj bi bile na voljo čim hitreje in bi prikazovale realno sliko celotnega gospodarstva (Gorjan, 2001, str. 1). Dejstvo je, da tradicionalna uradna statistika, ki je prilagojena potrebam industrijske družbe in temelji na sprejemanju proizvodnega procesa na agregatni ravni, danes ne zadošča več zahtevanim informacijam v gospodarstvu. Tradicionalne statistike so usmerjene na makroekonomske

koncepte, ki so za poslovni svet uporabne in zanimive le v omejenem obsegu. "Poslovni subjekti potrebujejo za sprejemanje poslovnih odločitev takšne informacije, ki bodo dajale celovit in dovolj podroben prerez izredno prepletenega, povezanega in dinamičnega ekonomskega dogajanja ter omogočale fleksibilno uporabo in integracijo s poslovnimi informacijskimi sistemi, a bodo seveda pravočasno na razpolago, razumljive in vsebinsko zanimive, pa tudi zanesljive in primerljive v času in prostoru" (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 1).

Vse zgoraj naštetu je pripeljalo do razvoja novega področja v statistiki, to je strukturnih statistik podjetij (v nadaljevanju: SSP). SSP je ena od osrednjih in najbolj dinamičnih razvojnih področij evropske uradne statistike. Evropska unija (v nadaljevanju: EU) namenja statistiki še posebno skrb, ker so kakovostne in objektivne informacije pogoj za sprejemanje odločitev na različnih ravneh v različnih povezavah EU. Osnovno vsebino in usmeritve SSP določa uredba EU št. 58/97¹, ki je bila sprejeta 20. decembra 1996. Z uredbo o strukturni statistiki podjetij je EU želela zagotoviti podatke o gospodarskih subjektih, ki so primerljivi med državami, hkrati pa omogočajo zagotavljanje osnovnih informacij, ki jih gospodarstvo in državne ter mednarodne institucije potrebujejo za sprejemanje poslovnih odločitev. "SSP označuje uporaba podatkov iz različnih virov in njihovo usklajevanje s pomočjo statističnih standardov, pokritost celotnega gospodarstva z vidika velikosti podjetij ter razpoložljivosti podatkov na dokaj razčlenjenih ravneh. Uresničevanje teh usmeritev pomeni razvojni izziv za samo statistiko, pa tudi za podjetja kot dajalce in uporabnike podatkov" (Bregar, Bavdaž, 2000, str. 528).

SSP vključuje različne dejavnosti gospodarstva, med drugim tudi dejavnost kreditnih institucij. "Kreditna institucija je podjetje, katerega posel je sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od občinstva ali javnosti in dajanje kreditov za svoj račun²." Spremljanje poslovanja evropskih kreditnih institucij je zelo pomembno za delovanje enotnega evropskega finančnega prostora. Trend globalizacije finančnih trgov, internacionalizacije finančnih poslov in uveljavitev enotnega finančnega prostora v EU vodijo k popolni liberalizaciji trga kapitala, integraciji bančnega trga in drugih finančnih trgov. Za zagotovitev ustreznih poslovnih odločitev na področju kreditnih institucij in v povezavi s tem celotnem gospodarstvu v EU so potrebne ustrezne statistične informacije. Naraščanje pomembnosti kreditnih institucij v finančnem sektorju in s tem povezano povečano povpraševanje po statističnih informacijah utemeljuje razvoj statistike kreditnih institucij v okviru SSP.

Uvedba SSP je ena od razvojnih nalog statistike tudi v Sloveniji in sestavni del procesa usklajevanja slovenske statistike z zahtevami EU. Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju: SURS) so k sprejetju projekta revizije in razvoja SSP vodila prizadevanja

¹ Council Regulation (EC, EURATOM) No 58/97 of 20 December 1996 concerning structural business statistics; OJ No L 14/I, 17.1.1997.

² "Credit institutions means an undertaking whose business is to receive deposits or other repayable funds from the public and to grant credits for its own account". Kreditna institucija je definirana v Smernici Evropske skupnosti z dne 12.12.1997 (First Council Directive 77/780/EEC). V letu 2000 jo je zamenjala nova smernica, to je Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions. Kreditna institucija je definirana v 1. členu uredbe 2000/12/EC.

Slovenije za vključitev v EU in potreba po zagotavljanju podatkov, primerljivih s podatki držav članic EU in drugih držav.

Namen diplomske naloge je s pomočjo spremenljivk SSP analizirati stanje kreditnih institucij v Sloveniji v primerjavi s kreditnimi institucijami v EU. Spremenljivke so v strukturi statistiki kreditnih institucij nanizane po sklopih, in sicer v strukturne podatke, računovodske podatke iz izkaza uspeha, računovodske podatke iz bilance stanja, podatke po proizvodih (CPA)³, podatke o internacionalizaciji, podatke o zaposlenosti in ostale podatke. V analizo sem vključila le nekatere osnovne spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij, ki kažejo na splošno stanje in uspešnost poslovanja kreditnih institucij, drugače bi bilo diplomsko delo preobširno. Analizirane spremenljivke izhajajo tako iz sklopa strukturnih podatkov in podatkov iz računovodskih poročil kreditnih institucij, ker so spremenljivke ostalih sklopov strukturne statistike kreditnih institucij v večini izbirne, kar pomeni, da jih državam ni nujno pošiljati, in so zato podatki za večino držav nerazpoložljivi. Poleg spremenljivk sem v analizo vključila tudi nekatere kazalce, ki sem jih izračunala iz analiziranih spremenljivk.

Glede na to, da je SSP razmeroma novo in zato manj znano področje statistike, je delo sestavljeno tako, da sem v prvem poglavju predstavila splošen pomen in razvoj SSP (pomen, značilnosti, predpisi SSP) in kreditnih institucij (definicija). V drugem poglavju pa sem nadaljevala s strukturo statistiko kreditnih institucij v EU. V tem poglavju sem opisala pomen strukturne statistike kreditnih institucij v EU, področja klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1, ki jih zajema struktura statistika kreditnih institucij, in spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij. V četrtem poglavju sem predstavila SSP v Sloveniji in v okviru te tudi strukturo statistiko kreditnih institucij. Peto poglavje pa zajema poskus analize kreditnih institucij v EU in Sloveniji s pomočjo spremenljivk in kazalcev SSP. V tem poglavju sem nanizala tudi vire za podatke, ki sem jih vključila v analizo. Diplomsko delo sem zaključila s sklepom, kjer sem povzela ugotovitve, do katerih sem prišla v diplomski nalogi.

³ Klasifikacija proizvodov po dejavnostih (Classification of Products by Activities - CPA).

2 SPLOŠNO O STRUKTURNI STATISTIKI PODJETIJ IN KREDITNIH INSTITUCIJAH

2.1 Strukturna statistika podjetij

2.1.1 Pomen strukturne statistike podjetij

EU namenja statistiki posebno skrb, ker so kakovostne in objektivne informacije pogoj za sprejemanje odločitev na različnih ravneh v različnih povezavah EU. Za sprejemanje racionalnih poslovnih odločitev potrebujejo podjetja in države takšne informacije, ki bodo dajale celovit in dovolj podroben prikaz ekonomskega dogajanja in ki so med državami primerljive. Take informacije omogoča SSP. SSP meri delovanje gospodarstva skozi (Bregar, Bavdaž, 2000, str. 529):

- rezultate poslovanja podjetij (promet, vrednost proizvodnje, dodana vrednost);
- proizvodne faktorje (zaposlenost in stroški dela, investicije, vlaganja sredstev v raziskave in razvoj, vlaganja sredstev v kadre, stanje osnovnih sredstev);
- demografske in druge značilnosti poslovne populacije.

SSP označuje uporaba podatkov iz različnih virov in njihovo usklajevanje s pomočjo statističnih standardov, pokritost celotnega gospodarstva z vidika velikosti podjetij ter razpoložljivost podatkov na dokaj razčlenjenih ravneh (Bregar, Bavdaž, 2000, str. 528). Dejstvo je tudi, da tradicionalna uradna statistika ne zadostuje več potrebam zahtevanih informacij različnih uporabnikov. Tradicionalne statistike so usmerjene na makroekonomske koncepte in kot take za poslovni svet uporabne le v omejenem obsegu. SSP pa odpira nova področja v statistiki. Za informacije, ki jih omogoča SSP, se ne zanimajo le standardni uporabniki statističnih informacij (država, analitiki), ampak se zanje zanimajo nove skupine uporabnikov (posredniki informacij, podjetja, mediji). Novi uporabniki zahtevajo analitično bogatejše informacije, s katerimi bi imeli boljši vpogled v delovanje podjetij po dejavnostih v različnih strukturah gospodarstva. Take vrste informacij, ki so v pomoč pri poslovnem odločanju in pri mednarodni primerjavi podjetij in gospodarstev, omogoča SSP. Zaradi tega so postale SSP ena od razvojnih nalog uradnih statistik držav v EU⁴. Razvoj SSP pa pomeni tudi novo priložnost za partnersko sodelovanje statistike s podjetji kot poročevalskimi enotami in uporabniki podatkov, saj predstavljajo jedro SSP tiste ekonomske kategorije, ki pomenijo osnovne parametre poslovnega odločanja. Hkrati pa so računovodske in druge evidence podjetij glavni vir podatkov za SSP (Bregar, Bavdaž, 2001, uvod).

SSP so zanimive tudi za sodobne pristope vodenja ekonomske politike. Nova usmeritev industrijske politike gradi predvsem na spodbujanju konkurenčnosti na mikro ravni (npr. pristop "od spodaj navzgor"), vendar za to potrebuje primerno informacijsko osnovo, kakršno zagotavljajo SSP.

Iz zgoraj naštetih razlogov pomembnosti razvoja SSP lahko sklenemo, da je SSP res ena izmed najtežjih in najboljsežnejših, obenem pa tudi najobetavnejših razvojnih nalog uradne statistike EU. Da gre zares za velik projekt dokazuje tudi to, da v njem sodelujejo vse države članice EU in države, ki poskušajo vstopiti v EU, med njimi tudi Slovenija. Zaradi tega pa je potrebno, da se spoštujejo predpisi, ki urejajo področje SSP.

2.1.2 Predpisi Evropske unije o strukturi statistiki podjetij

EU je želela z uveljavitvijo SSP zagotoviti poslovnim subjektom podatkovno podporo pri poslovnih odločitvah tako na makro kot na mikro ravni. Kot že poudarjeno, tradicionalna statistika ni več dovolj za posredovanje zahtevanih informacij poslovnemu svetu in drugim uporabnikom. Zato je Svet⁵ Evropske unije za potrebe sprejemanja odločitev Evropske komisije ter potrebe gospodarstev skupnega evropskega ekonomskega prostora sprejel uredbo (CR 58/97) o SSP, katere osnovni namen je postaviti skupni okvir za zbiranje, izdelavo, izmenjavo in ocenjevanje statistik o strukturi, dejavnostih konkurenčnosti in uspešnosti ekonomije EU (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 2).

Uredba Sveta o SSP obvezuje države članice, da evropskemu statističnemu uradu Eurostatu pošiljajo podatke, na podlagi katerih se statistično analizirajo naslednja področja (2. člen uredbe o strukturi statistiki CR 58/97):

- struktura in razvoj dejavnosti;
- uporabljeni proizvodni faktorji in drugi elementi obsega dejavnosti, uspešnosti in konkurenčnosti;
- razvoj dejavnosti in trgov na ravni regij, držav članic, celotne EU in na svetovni ravni;
- poslovno obnašanje;
- značilnost majhnih in srednje velikih podjetij;
- specifične lastnosti podjetij v posebnih skupinah dejavnosti.

Predpise Sveta EU o SSP pa lahko razdelimo v več skupin (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 2):

- osnovne uredbe o SSP (uredbe, ki se neposredno nanašajo na SSP);
- dopolnilne uredbe o SSP;
- uredbe o drugih statističnih standardih EU, ki vsebinsko zadevajo SSP.

K osnovnim uredbam sodi prva uredba o SSP (uredba CR št. 58/97), ki je bila sprejeta 20. decembra 1996, v veljavo pa je stopila leta 1997. Uredba je sestavljena iz osnovnih (temeljnih) določil in štirih aneksov.

⁴ Razvoj SSP je zahtevna naloga za vse države, tudi za države EU, kar je dokazano z dolgim seznamom odobrenih odlogov. Glej: Commission Regulation (EC) No 2699/98 of 17 December 1998.

⁵ Svet EU je tisti organ, ki sprejema odločitve. Na podlagi predlogov Komisije odloča (sprejema) o zakonodaji. Komisija evropske skupnosti predlaga politiko in zakonodajo skupnosti. Pristojnost Sveta je nato, da razpravlja in v primeru, da so predlogi ustrezni, sprejme ali dopolni predloge.

V prvem aneksu so navedene spremenljivke skupnega modula za letne SSP, ki se nanašajo na dejavnosti področij od C do K in M do O klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1⁶. Ostali trije aneksi pa se nanašajo na specifična področja dejavnosti. Tako so v drugem aneksu navedene strukturne statistike specifičnega modula Industrija, ki se nanašajo na podjetja, ki so po svoji osnovni dejavnosti razvrščena v področja C, D in E klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1. V tretjem aneksu so navedene strukturne statistike specifičnega modula Trgovina, ki se nanašajo na podjetja, ki so po svoji osnovni dejavnosti razvrščena v področje G klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1. V četrtem aneksu pa so navedene strukturne statistike specifičnega modula Gradbeništvo, ki pa se nanašajo na podjetja, ki so po svoji osnovni dejavnosti razvrščena v področje F klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1 (glej Tab.1, na str. 7).

Poleg te osnovne uredbe je bila kasneje sprejeta dopolnitev v obliki uredbe o SSP, ki dodaja prvim štirim aneksom še petega za področje zavarovalništva⁷. Te statistike pokrivajo zavarovalništvo, ki predstavlja del področja J (Finančno posredništvo) v klasifikaciji dejavnosti Nace Rev.1, in sicer oddelek 66 (Zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov, razen obveznega socialnega zavarovanja), razen razreda 66.02 (Dejavnost pokojninskih skladov). Ta uredba je začela veljati 16.februarja 1998. V področje J klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1 pa poleg področja zavarovalništva sodijo še kreditne institucije in kot že rečeno, dejavnosti pokojninskih skladov (glej Tab.1, na str. 7).

V pripravi sta še dva specifična modula, in sicer za kreditne institucije (aneks 6) in pokojninske sklade (aneks 7), za katere je Komisija evropske skupnosti podala predlog za uveljavitev v letu 2001⁸. Zaradi velikega pomena strukturne statistike kreditnih institucij in pokojninskih skladov za enoten evropski finančni prostor je mogoče pričakovati, da bosta aneks 6 (za področje kreditnih institucij) in aneks 7 (za področje pokojninskih skladov) kmalu sprejeta pri Svetu in Parlamentu EU⁹ in tako stopila v veljavo.

⁶ Nace Rev.1 je bila prvič objavljena leta 1990, kot obvezna klasifikacija dejavnosti pa se v EU uporablja od 1. januarja 1993. Pogoji in načini uporabe so bili predpisani z uredbo Council Regulation (EEC) No. 3037/90 (The Council Regulation No. 3073/90 on the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community), objavljeno 9. oktobra 1990. Leta 1993 je bilo sprejeto dopolnilo v obliki posebne uredbe (The Commission Regulation (EEC) No. 761/93). Njeno sprejetje je prvi korak k procesu harmonizacije evropske statistike (Bregar, 1999, str. 30).

Razčlenjena je na 17 *področij*, ki so označena z 1-mestno črkovno šifro (A-Q); 31 *podpodročij*, ki so označena z 2-mestno črkovno šifro; 60 *oddelkov*, ki so označeni z 2-mestno številčno šifro; 222 *skupin*, ki so označene s 3-mestno številčno šifro; 503 *razredov*, ki so označeni s 4-mestno številčno šifro (Bregar, 1999, str. 31).

Področja klasifikacije Nace Rev.1, ki jih spremlja SSP, so: C-Rudarstvo, D-Predelovalne dejavnosti, E-Oskrba z elektriko, plinom in vodo, F-Gradbeništvo, G-Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe, H-Gostinstvo, I-Promet, skladiščenje in zveze, J-Finančno posredništvo, K-Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve, M-Izobraževanje, N-Zdravstvo in socialno varstvo in O-Druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti.

⁷ Council Regulation (EC, Euratom) No 410/98 amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics.

⁸ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics.

Tabela 1: Področja po klasifikaciji dejavnosti Nace Rev.1, ki jih pokrivajo posamezni aneksi uredbe o SSP in z njimi povezani veljavni predpisi

Številka aneksa	Vključene dejavnosti (moduli)	Področje Nace Rev.1	Predpis
1	Vsa, razen A, B in L ¹⁰	C-K, M-O	Uredba št. 58/97 z dne 20.december 1996
2	Industrija	C, D, E	
3	Trgovina	G	
4	Gradbeništvo	F	
5	Zavarovalništvo	J ¹¹	Uredba št. 1225/99 z dne 27.maj 1999 na osnovi Smernice 91/674/EEC
6	Kreditne institucije		Predlog uredbe na osnovi Smernice o bančnih računih 86/635/EEC
7	Pokojninski skladi		V pripravi

Vir: Bregar, Bavdaž, 2001, str. 4.

Aneks 1 je skupen za vsa področja, ki jih obdeluje SSP, aneksi 2 do 7 pa pokrivajo vsak zase specifično področje (glej Tab.1, na tej strani). Vsak aneks vsebuje vrsto informacij o razvoju in izvajanju SSP. S pomočjo vključenih spremenljivk omogočajo celovito sliko o delovanju in konkurenčnosti področja, za katerega se proučujejo. V aneksih so podana tudi druga metodološka določila (4. člen uredbe EU CR 58/97): informacije o vključenih dejavnostih, uporabljenih statističnih enotah, periodikah zbiranja (letna, večletna), o prvem referenčnem letu, standardih za oceno kvalitete in reprezentativnosti, o rokih za posredovanje podatkov in o najdaljšem možnem prehodnem obdobju uvajanja SSP.

Poleg zgoraj naštetih osnovnih uredb so za SSP predpisane še dopolnilne uredbe. Te podpirajo osnovno uredbo predvsem s tehničnega vidika. K dopolnilnim uredbam štejemo (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 4):

- Uredba o definicijah SSP, v kateri so navedene podrobne razlage vsebine posameznih spremenljivk (Commission Regulation (EC) No 2700/98 of 17 December 1998 concerning the definitions of characteristics for structural business statistics in Commission Regulation (EC) No 1225/99 of 27 May 1999 concerning the definitions of characteristics for insurance services statistics);
- Uredba o odobrenih odlogih za SSP, v kateri so navedena odstopanja od uvajanja uredbe o SSP za posamezne države članice EU, kot npr. daljši rok za posredovanje podatkov,

⁹ Evropski parlament (The European Parliament) je neposredno voljeni organ. V skladu z evropskimi sporazumi je formalno mnenje parlamenta potrebno za mnoge predloge, ki naj jih kasneje osvoji Svet.

¹⁰ A-Kmetijstvo, lov, gozdarstvo; B-Ribištvo; L-Dejavnosti javne uprave in obrambe, obvezno socialno zavarovanje.

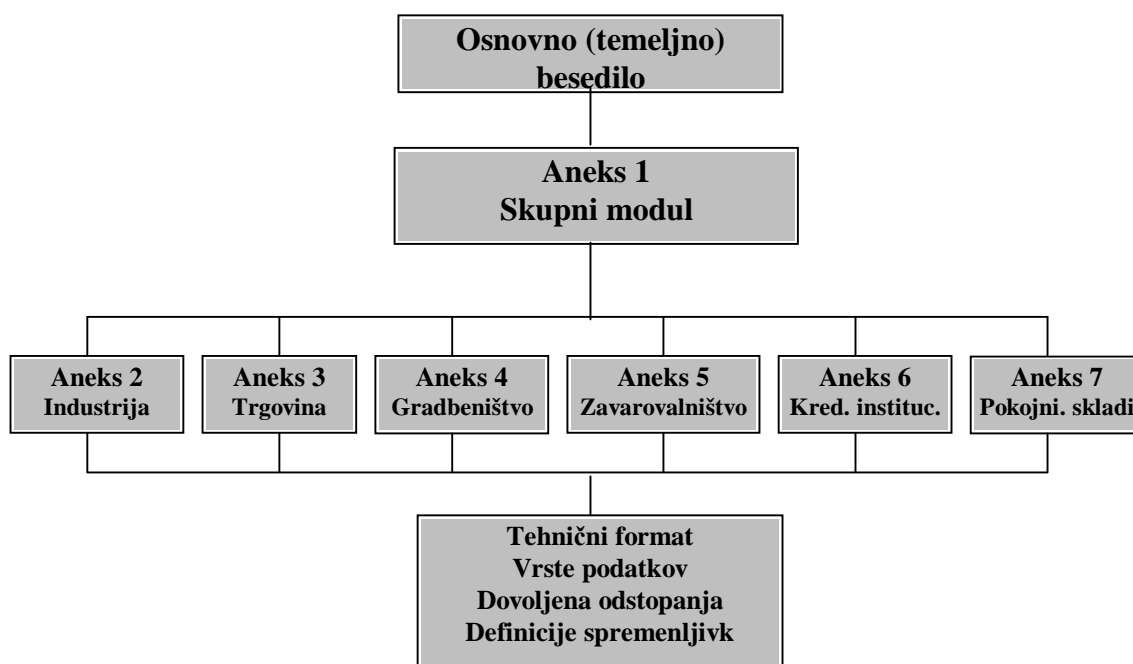
¹¹ Aneksi 5, 6 in 7 skupaj približno pokrijejo področje J (Finančno posredništvo) iz klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1.

manjkajoči podatki za določeno dejavnost, manjkajoči podatki za posamezne spremenljivke (Commission Regulation (EC) No 2699/98 of 17 December 1998 concerning the derogations to be granted for structural business statistics in Commission Regulation (EC) No 1226/99 of 27 May 1999 concerning the derogations to be granted for insurance services statistics);

- Uredba o vrstah podatkov za SSP, ki prinaša podrobna navodila za vsako vrsto podatkov: prvo referenčno leto, periodika, dejavnosti, ki jih pokriva, spremenljivke, stopnja razčlenjenosti po dejavnostih in morebitne druge razčlenitve (po številu delovno aktivnega prebivalstva, regijah, lastništvu) (Commission Regulation (EC) No 2701/98 of 17 December 1998 concerning the series of data to be produced for structural business statistics in Commission Regulation (EC) No 1228/99 of 27 May 1999 concerning the series of data to be produced for insurance services statistics);
- Uredba o tehničnem formatu za posredovanje SSP, ki med drugim določa tudi način označevanja zaupnih in manjkajočih podatkov (Commission Regulation (EC) No 2702/98 of 17 December 1998 concerning the technical format for the transmission of structural business statistics in Commission Regulation (EC) No 1227/99 of 27 May 1999 concerning the technical format for the transmission of insurance services statistics);
- Uredba o merilih za oceno kvalitete SSP (Commission Regulation (EC) No 1618/99 of 23 July 1999 concerning the criteria for the evaluation of quality of structural business statistics).

Predpisi EU o SSP se dopolnjujejo z drugimi statističnimi standardi EU in na nekatere se ti predpisi tudi eksplicitno sklicujejo (npr. na nacionalne račune in na statistične enote). Usmeritev SSP o nacionalnih strategijah za zbiranje podatkov o SSP pa narekuje tesno povezavo in upoštevanje tudi drugih statističnih standardov, ki v predpisih o SSP niso eksplicitno omenjeni. Nacionalni statistični uradi lahko namreč pri zagotavljanju podatkov za SSP sami izberejo optimalne kombinacije virov (obvezne raziskave, administrativni viri, statistično ocenjevanje), v kolikor zagotavljajo kvaliteto in izpolnjujejo druge zahteve uredb (6. člen uredbe EU CR 58/97). Notranja konsistentnost med spremenljivkami iz različnih virov (zaradi proste izbire virov podatkov) je zelo velikega pomena, ki pa jo je mogoče dosežati le z upoštevanjem enotnih statističnih standardov. Prosto izbiro virov podatkov pa omejuje tudi zahteva po zagotavljanju kvalitete. Pri tem uredba o merilih za oceno kvalitete SSP tudi eksplicitno navaja, da je potrebno pri oceni kvalitete primerjati koristi od razpoložljivih podatkov na eni strani in stroške zbiranja ter obremenjenost podjetij na drugi strani. Tako uvaja uredba koncept stroškovno učinkovitih statistik (Bregar, Bavdaž, 2001, str. 5).

Slika 1: Struktura in povezava med uredbami SSP.

Vir: Bregar, Bavdaž, 2000, str. 529.

Opisane značilnosti in predpisi SSP veljajo za vsa področja, ki jih pokriva SSP. Eno izmed področij, ki jih pokriva SSP, je tudi strukturna statistika kreditnih institucij.

2.2 Kreditne institucije

2.2.1 Definicija kreditnih institucij

Kredit je zaupanje (od latinske besede “credere”, to je zaupati ali verjeti) tistega, ki je dal na up ali na kredit, da bo dobil dano na kredit nazaj. Kreditno razmerje (med upnikom na eni in dolžnikom na drugi strani) nastane takrat, ko ne pride v istem trenutku do dajatve in protidajatve (Ribnikar, 1998a, str. 59).

Kreditna institucija je definirana v smernici Evropske skupnosti št. 77/780/EEC, ki jo je kasneje zamenjala smernica št. 2000/12/EC, in sicer: “Kreditna institucija (“credit institution”) naj bi bila podjetje (“undertaking”), katerega posel je sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od občinstva ali javnosti in dajanje kreditov za svoj račun”. Običajno je tako definirana banka. Za banko namreč velja, da je to finančni posrednik, ki sprejema ali zbira vloge in daje posojila. V literaturi naj bi se banke doslej označevale kot institucije ali podjetja, ki sprejemajo vloge (angl. deposit taking institutions). Iz njihove označitve se ne vidi, da dajejo posojila. To naj bi samoumevno sledilo temu, da sprejemajo ali zbirajo vloge (Ribnikar, 1998a, str. 59-60). Kakor pa smernica 77/780/EEC oziroma smernica 2000/12/EC opredeljuje kreditne institucije, se banke in njim podobne institucije imenujejo po drugi značilnosti, in to po tem, da dajejo

kredite. "Tako govorimo bodisi o kreditni instituciji in pri tem mislimo na aktivo premoženjske bilance bodisi o instituciji, ki sprejema ali zbira vloge, in imamo pri tem v mislih desno stran premoženjske bilance, če mislimo na banko, ali na njej podobno finančno institucijo, ali njej podobnega finančnega posrednika" (Ribnikar, 1998a, str. 60). V primeru kreditne institucije gre torej za banko, bančnega finančnega posrednika ali finančnega posrednika, ki sprejema vloge.

Kreditna institucija se je uradno uveljavila v širši Evropi, vendar pa prihaja v državah znotraj EU do nekaterih razlik pri zajemanju podjetij v kreditne institucije. To se dogaja zaradi različne uporabe smernic EU v nacionalne zakone posameznih držav v EU, kar je posledica različnosti finančnih trgov v EU, ki ne dovoljujejo popolne harmonizacije finančnih uredb in smernic EU z nacionalno zakonodajo posameznih držav. V nekaterih državah uporabljajo širšo, v nekaterih pa ožjo definicijo kreditnih institucij. Zanimivo je, da v angleški literaturi ni mogoče najti izraza kreditnih institucij, pa čeprav je smernica, ki definira kreditno institucijo, napisana v angleščini, zato je ta izraz najdlje od držav, ki uporabljajo angleščino. Izraz kreditne institucije je bližje nemškemu jeziku, kjer ni razlike med banko ali bančnim finančnim posrednikom in kreditno institucijo. Kreditne institucije označujejo kot podjetja, ki se ukvarjajo z bančnimi posli, oziroma kreditne institucije enačijo z bankami, za katere pravijo, da imajo moč ustvarjati kredite. V francoščini pa najdemo najbližji izraz kreditnim institucijam izraz kreditna ustanova, ki je finančno podjetje, ki se ukvarja z enim ali več bančnimi posli. Iz tega lahko sklepamo, da je kreditna institucija zelo blizu francoski kreditni ustanovi in nemškemu kreditnemu institutu ali zavodu. V slovenščini velja kreditna institucija kot mednarodni uradni naziv in s tem kot soznačnica za banko ali finančno institucijo (finančnega posrednika), ki opravlja bančne posle (Ribnikar, 1998a, str. 60).

2.2.2 Kreditne institucije kot del finančnih institucij

Kreditna institucija je tako lahko banka, bančni finančni posrednik ali finančni posrednik, ki sprejema vloge. Kreditne institucije uvrščamo med finančne institucije. Finančne institucije pa so podjetja, ki se ukvarjajo s finančnimi posli v najširšem smislu. Prodajajo (in še prej proizvajajo) finančne oblike in/ali storitve. Od nefinančnih podjetij se razlikujejo na primer po tem, da imajo v aktivih svoje premoženjske bilance predvsem finančno premoženje in v pasivi zlasti dolgove (Ribnikar, 1998, str. 43).

Delitev finančnih institucij je prikazana na Sliki 2 na strani 12. Delimo jih na finančne posrednike in agentske finančne institucije (Ribnikar, 1998, str. 43). Finančni posredniki se vrivajo med končne posojilodajalce in končne posojilojemalce ter se zaradi njihovega posredništva poveča njihova premoženjska bilanca. Prek njihovih premoženjskih bilanc gredo sredstva od končnih posojilodajalcev h končnim posojilojemalcem. Agentske finančne institucije ali institucije trga vrednostnih papirjev pa poslujejo v imenu in/ali za račun drugih. Sredstva se prenašajo neposredno od posojilodajalca na posojilojemalca. Pomembnost teh

finančnih institucij se ne vidi iz velikosti ali povečanja njihove premoženjske bilance, ker se pač sredstva ne pretakajo prek njih ali njihovih premoženjskih bilanc (Ribnikar, 1998, str. 44).

Finančne posrednike nato delimo na depozitne finančne posrednike, to je finančne posrednike, ki sprejemajo vloge. K tem finančnim posrednikom sodijo seveda kreditne institucije. Sem štejemo komercialne banke, hranilnice, kreditne zveze, finančne družbe in vzajemne hranilnice. Značilnost teh finančnih institucij je, da imajo v pasivi svoje premoženjske bilance najprej različne vloge: denarne, vezane, hranilne, nato npr. potrdila o vlogi, vloge za sredstva, ki jih je banka naložila v instrumente denarnega toka, obrestonosne tekoče račune (Ribnikar, 1998, str. 44).

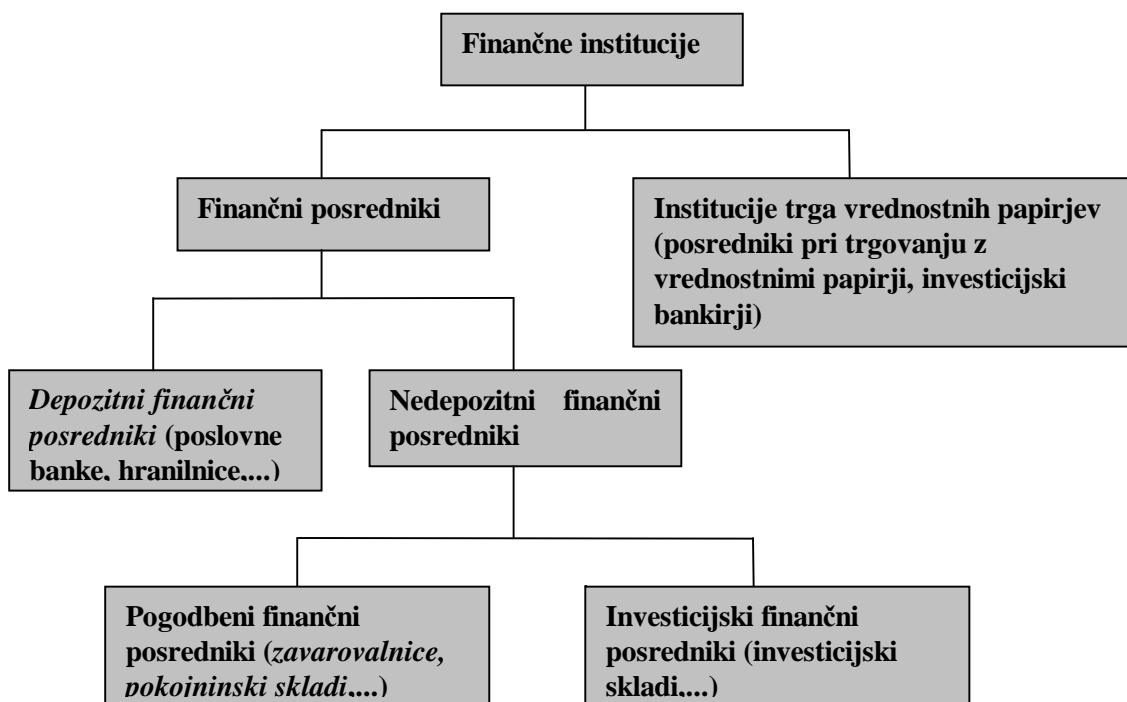
Vse druge finančne posrednike pa uvrščamo k nedepozitnim finančnim posrednikom. Te lahko delimo še v dve skupini, in sicer na pogodbene in investicijske finančne posrednike (Ribnikar, 1998, str. 44).

Pri pogodbenih finančnih posrednikih ne gre samo za to, da imajo ljudje pri njih naloženo svoje finančno premoženje, ampak jim pogodba, ki jo sklenejo, zagotavlja različne vrste izplačil denarnih zneskov v prihodnje. Sem sodijo zavarovalnice življenjskega in nezgodnega in/ali premoženjskega zavarovanja ter pokojninski skladi. V pasivi svoje premoženjske bilance imajo obveznosti, ki izhajajo iz sklenjenih zavarovalnih (ali pokojninskih) pogodb, in v aktivih različne vrednostne papirje, na primer zastavne liste, obveznice podjetij, države, občin in delnice (Ribnikar, 1998, str. 44).

Investicijski finančni posredniki pa so finančni posredniki, prek katerih lahko posamezniki naložijo svoje finančno premoženje posredno tudi v sicer tvegane vrednostne papirje, na primer v delnice, česar pa verjetno ne bi naredili, če bi morali naložiti v takšne tvegane vrednostne papirje neposredno. V pasivi svoje premoženjske bilance imajo delnice ter v aktivih delnice in druge vrednostne papirje (Ribnikar, 1998, str. 44).

Kot vidimo na Sliki 2 na naslednji strani, sodijo kreditne institucije k depozitnim finančnim posrednikom, ki sprejemajo vloge. Zaradi vpliva liberalizacije finančnih storitev, uvedbe enotnega denarja in prostega pretoka kapitala na finančne storitve postajajo informacije o konkurenčnosti in internacionalizaciji finančnih storitev vse pomembnejše. Tako so informacije o kreditnih institucijah pomembne pri uveljavljanju učinkovitega enotnega finančnega prostora v EU. S tem pa je postalo tudi vse zanimivejše področje kreditnih institucij kot del SSP v EU.

Slika 2: Delitev finančnih institucij

Vir: Ribnikar, 1998a, str. 43-45.

3 STRUKTURNA STATISTIKA PODJETIJ ZA KREDITNE INSTITUCIJE V EVROPSKI UNIJI

3.1 Pomen strukturne statistike kreditnih institucij v finančnem prostoru Evropske unije in v okviru strukturne statistike podjetij

EU namenja veliko pozornost delovanju učinkovitega enotnega finančnega prostora. Učinkovit razvoj in delovanje enotnega finančnega prostora pa potrebuje informacije s področja kreditnih institucij in drugih finančnih storitev za merjenje učinkovitosti in konkurenčnosti trga. Kot rečeno ima pomembno vlogo v finančnem prostoru EU bančni sektor, kamor spadajo kreditne institucije. V preteklosti je bilo za finančne trge značilno, da so bili strogo zaščiteni in segmentirani. Danes pa je to hitro razvijajoče in zelo konkurenčno področje v EU.

Na trgu evropskih finančnih storitev se v zadnjem desetletju dogajajo hitre in velike spremembe, ki ponujajo nove izzive in priložnosti v poslovanju finančnih institucij. Ukinitve strogo zaščitenih finančnih tržnih struktur, ki je posledica odstranjevanja zakonskih in administrativnih ovir, je povzročila, da so se začela podjetja združevati, pripojevati in drugače povezovati tako na domačih finančnih trgih kot tudi čez meje. Tehnološke novosti so spremenile način posredovanja finančnih storitev. Vedno bolj postaja pomembno telefonsko in računalniško bančništvo. Največji vir sprememb evropskega finančnega trga pa je nastanek

enotnega evropskega trga finančnih storitev s predstavitvijo enotne valute. Zaradi teh sprememb postajajo informacije s področja kreditnih institucij pomemben del SSP v EU.

Tako je Komisija evropske skupnosti leta 2001 podala predlog Svetu evropske skupnosti in Evropskemu parlamentu za uvrstitev statistike kreditnih institucij v osnovno uredbo o SSP (glej pod opombo 8, na str. 6). Glavni namen dopolnitve uredbe je postaviti pravni okvir za statistiko kreditnih institucij ter obvezati države članice, da posredujejo Eurostatu primerljive statistične podatke za evropsko raven (Methodological Manual for Statistics on Credit Institutions, 2000, str. 3-4).

Do sedaj predlog s strani Sveta evropske skupnosti in Evropskega parlamenta še ni bil sprejet. Lahko pa pričakujemo, da bo v kratkem predlog sprejet, ker se podatki za kreditne institucije na osnovi tega predloga že zbirajo in so objavljeni v publikaciji "Special Feature on Banking", ki je osnovni vir podatkov za analizo kreditnih institucij v EU.

Statistika kreditnih institucij v okviru SSP lahko izboljša kakovost statističnih podatkov s področja finančnih storitev in s tem prispeva k izboljšanju kakovosti kazalcev BDP in kratkoročnih kazalcev, poveča razpoložljivost kazalcev s področja evropskega bančništva ter prispeva k stabilnosti evropskega finančnega sistema.

3.2 Področja klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1, zajetih v strukturi statistiki kreditnih institucij

Strukturalna statistika kreditnih institucij zajema, kot je določeno v aneksu 6, v okviru klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1 razred 65.12 - *Drugo denarno posredništvo* in razred 65.22 - *Drugo kreditiranje*. V razred 65.12 klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1 spada *dejavnost bank*, kamor se šteje denarno posredništvo denarnih institucij, razen centralne banke in *dejavnost hranilnic*. Dejavnost centralne banke ni vključena v strukturalno statistiko kreditnih institucij. V razred 65.22 pa spada dajanje potrošniških kreditov, dolgoročna posojila industriji, posojanje denarja zunaj bančnega sistema, kreditiranje preko hipotek brez depozitov s strani institucij, ki niso vključene v bančništvo, in drugo (Pojasnila k klasifikaciji Nace Rev.1, str. 82-83).

Razreda 65.12 in 65.22 spadata v oddelek 65 (Finančno posredništvo, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov) področja J (Finančno posredništvo) klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1.

Kreditne institucije spadajo v glavnem v razred 65.12 klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1. Nekatere države pa imajo veliko kreditnih institucij, ki opravljajo svojo glavno dejavnost klasificirano v razred 65.22 klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1 (Evaluation Report On Statistics On Credit Institutions, 2001, str. 12). Države, ki imajo kreditne institucije

klasificirane v razred 65.22 klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1, so: Nemčija, Španija, Francija, Avstrija, Finska in Švedska (glej Tab. 2, na tej strani).

V področje finančnega posredništva sodita še oddelek zavarovalništvo in dejavnost pokojninskih skladov, razen obveznega socialnega zavarovanja (oddelek 66) in pomožne dejavnosti v finančnem posredništvu (oddelek 67). Področje zavarovalništva v SSP opredeljuje aneks 5, ki je že bil sprejet, področje pokojninskih skladov pa aneks 7, za katerega je bil skupaj z aneksom 6 podan predlog za sprejem.

Tabela 2: Število in opredelitev kreditnih institucij razreda 65.22 klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1 v državah EU v letu 1998

Država	Št. Kreditnih institucij v razredu 65.22	Opredelitev kreditnih institucij razreda 65.22 po državah
D	96	Kreditne institucije, ki niso univerzalne banke
E	104	Kreditne institucije, ki se ukvarjajo s finančnim zakupom (leasingom), faktoringom, hipotekami, financiranjem
F	642	Finančna podjetja, ki ne zbirajo depozitov (npr. podjetja, ki se ukvarjajo z leasingom)
A	61	Kreditne institucije, specializirane v dajanje kreditov
FIN	20	Kreditne institucije, ki niso "licensed banks"
S	84	hipotekarne, financiranje, leasing

Vir: Evaluation Report On Credit Institutions, 2001, str. 29.

Države članice morajo v okviru strukturne statistike kreditnih institucij za podjetja, ki spadajo v razreda 65.12 in 65.22 klasifikacije dejavnosti NACE Rev.1, zbirati, obdelovati in posredovati podatke za spremenljivke, ki so določene v aneksu 6 uredbe št. 58/97.

3.3 Spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij

Aneks 6, kot že večkrat rečeno, vsebuje seznam spremenljivk, ki so specifične za področje kreditnih institucij. Spremenljivke so razdeljene po sklopih (vsak sklop pokriva različno področje zbranih podatkov), in sicer (Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics, Annex 6, Section 4, str. 10):

- strukturni podatki;
- računovodski podatki iz izkaza uspeha;
- računovodski podatki iz bilance stanja;

- podatki po proizvodih (CPA)¹²;
- podatki o internacionalizaciji;
- podatki o zaposlenosti;
- ostali podatki.

Vseh spremenljivk strukturne statistike kreditnih institucij je skupno 57. Od tega je 11 spremenljivk izbirnih, kar pomeni, da niso obvezne za posredovanje Eurostatu. Za te spremenljivke običajno v večini držav niti ni dosegljivih podatkov, ostale pa so obvezne. 3 spremenljivke se spremljajo tudi za regije (glej Prilogo 1).

Najpomembnejša sta sklopa, ki zajemata računovodske podatke iz izkaza uspeha in bilance stanja kreditnih institucij in ki sta določena s smernico Sveta evropske skupnosti št.86/635/EEC o letnih obračunih in konsolidiranih računih bank in drugih finančnih organizacij¹³.

Podatki se v večini primerov zbirajo letno, za enoto podjetje, razen če je določeno drugače.

Prvo referenčno leto, za katerega bodo morale države oddati zahtevane podatke za spremenljivke kreditnih institucij, je leto 2001. Podatki morajo biti poslani Eurostatu najkasneje 10 mesecev po koncu referenčnega leta. Za druga področja (industrija, gradbeništvo, trgovina) pa je rok za posredovanje podatkov 18 mesecev. Krajši rok za oddajo spremenljivk kreditnih institucij v primerjavi z drugimi področji lahko razlagamo s tem, da je to področje izrednega pomena za države EU. Že večkrat smo poudarili, kako veliko vlogo imajo kreditne institucije na finančnem trgu, ki se izredno hitro razvija in spreminja. Zaradi tega ima učinkovit nadzor nad finančnimi storitvami in tako posredno nad kreditnimi institucijami še večji pomen kot v preteklosti. Tega pa ni mogoče doseči brez ažurnih, kakovostnih informacij, ki jih omogoča SSP.

Kljub temu da je prvo referenčno leto zbiranja podatkov za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij leto 2001, je Eurostat začel zbirati podatke za kreditne institucije že za leto 1992. Podatki prvih petih let (1992-1996) so pokrivali le spremenljivke iz skupnega modula (Aneks 1) uredbe št. 58/97. V začetku so države te podatke zbirale in pošiljale prostovoljno, kasneje (za leto 1997) pa so postale spremenljivke skupnega modula za pošiljanje obvezne. Za spremenljivke aneksa 6 pa države članice pošiljajo podatke prostovoljno od leta 1997.

Podatki, ki jih zbirajo, obdelujejo in posredujejo države, morajo biti obdelani po vrstah (serijah) podatkov, kot je določeno z uredbo št. 2701/98¹⁴ o vrstah podatkov strukturne statistike podjetij. Vrste (serije) podatkov za strukturno statistiko kreditnih institucij so (Evaluation Report On Statistics On Credit Institutions, 2001, str. 11):

¹² Klasifikacija proizvodov po dejavnostih (Classification of Products by Activities - CPA)

¹³ Council Directive 86/635/EEC on the annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions.

¹⁴ Commission Regulation (EC) NO 2701/98 of 17 December concerning the series of data to be produced for structural business statistics.

- 6A - Letna statistika podjetij;
- 6B - Letna statistika podjetij glede na pravni status;
- 6C - Letna statistika glede na državo, kjer je sedež matičnega podjetja;
- 6D - Letna statistika podjetij po vrsti kreditnih institucij;
- 6E - Letna statistika podjetij po velikosti razreda bilančne vsote;
- 6F - Letna statistika podjetij po proizvodih;
- 6G - Letna statistika podjetij po geografski razčlenjenosti;
- 6H - Letna regionalna statistika.

Ko Eurostat zbere podatke za specifične spremenljivke, izvede kontrolo kvalitete. Nacionalni statistični uradi morajo, če je potrebno, zagotoviti povratne informacije in popravke v času priprave podatkov. Preden Eurostat objavi rezultate, so še enkrat pregledani in analizirani in šele nato posredovani končnim uporabnikom v obliki tiskanih publikacij in preko elektronskega medija - Interneta. Za namene strukturne statistike kreditnih institucij je bila izdelana baza podatkov "CREDSTAT"¹⁵, kjer so zbrani in analizirani podatki o kreditnih institucijah za države EEA¹⁶.

Strukturna statistika kreditnih institucij je v EU že dokaj dobro razvita. Podatki so zaradi tega, ker v večini izhajajo iz računovodskih poročil kreditnih institucij, ki jih morajo kreditne institucije oddajati v pregled nadzornim nacionalnim finančnim institucijam (v glavnem so to centralne banke), kvalitetni, v večini ustrezajo standardom SSP (kot so določeni v metodoloških priročnikih) in seveda razpoložljivi. Posredovanje vseh spremenljivk za kreditne institucije bo postalo obvezno za referenčno leto 2001. Seveda bo potrebno do takrat postoriti še veliko na področju definicij spremenljivk, ki se lahko med državami razlikujejo oz. drugače interpretirajo in tudi zagotoviti pravočasnost posredovanja podatkov, da bo lahko Eurostat izdal publikacije v še zanimivem času za uporabnike informacij o kreditnih institucijah.

Strukturna statistika kreditnih institucij pa postaja zanimiv projekt tudi za uradno statistiko v Republiki Sloveniji. Razvoj strukturne statistike podjetij, med katero spada tudi statistika kreditnih institucij, je pomemben projekt SURS-a.

4 STRUKTURNA STATISTIKA PODJETIJ V SLOVENIJI

4.1 Razvoj strukturne statistike podjetij v Sloveniji

Za statistični sistem v Sloveniji je značilno, da je centraliziran in organiziran na institucionalnem načelu. To pomeni, da glavnino aktivnosti uradne statistike opravi SURS, ki je zadolžen za izvedbo približno 70% programa nacionalnih statističnih raziskovanj. Pri aktivnostih uradne statistike pa sodelujejo še nekatere druge pooblašene institucije (Banka

¹⁵ "CREDSTAT" - European Statistics on Credit Institutions. Baza podatkov je bila oblikovana 1. marca 1999 v New Cronos-u.

¹⁶ EEA - European Economy Area, ki poleg držav EU15 vključuje še Norveško, Islandijo in Liechtenstein.

Slovenije, Ministrstvo za delo, Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za plačilni promet, Ministrstvo za finance, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije) (Bregar, 1999, str. 10). Statistični sistem v Sloveniji deluje kot samostojni državni sistem šele od osamosvojitve dalje. V zadnjem desetletju je bil dosežen precejšen razvojni premik pri usklajevanju slovenske statistike z evropskimi standardi. Vodilo SURS-a k sprejetju razvoja SSP je prizadevanje Slovenije za vključitev v EU¹⁷ (in s tem povezano usklajevanje statistike z evropskimi standardi) in potreba po zagotavljanju podatkov, primerljivih s podatki držav članic EU in drugih držav.

Razvoj SSP v Sloveniji spodbuja tudi dejstvo, da se je v Sloveniji z uvajanjem tržnega gospodarstva bistveno spremenila struktura poslovne populacije. Okrepil se je privatni sektor malih in srednje velikih podjetij, ki so postali pomemben del slovenskega gospodarstva. Sprostitev konkurence in liberalizacija cen narekuje stalno prilagajanje strategije poslovanja podjetij. Podjetje potrebuje za uspešno poslovanje informacije, ki mu dajejo celovit in dovolj podroben prerez dogajanja na domačem in svetovnem trgu. Informacije naj bi bile z uporabo sodobnih informacijskih sistemov lahko in hitro dostopne ter takšne, ki bi zagotavljale spremljanje in sledenje sprememb gospodarstva in primerljivost domačega in svetovnega dogajanja (Gorjan, 2001, str. 2).

Take informacije, kot že rečeno, omogoča SSP, ki je ena od prioritarnih področij razvoja slovenske državne statistike. Zasnova SSP je bila oblikovana v okviru projekta "Experts' Support for Structural Business Statistics/COP 98". Projekt razvoja strukturne statistike podjetij-StatCOP98 je del projekta "Nadaljnje usklajevanje slovenske državne statistike z zahtevami evropske zakonodaje in institucionalna krepitev SURS-a za vstop v Evropsko unijo (Letni program statističnih raziskovanj 2002, str. 31).

Pri oblikovanju zasnove sistema SSP je bilo osnovno vodilo, da mora biti zagotavljanje kvalitetnih in stroškovno učinkovitih statistik glavna usmeritev v vseh razvojnih fazah SSP, kar se uresničuje z naslednjimi cilji projekta (Bregar, Bavdaž, 2001, uvod):

- Razviti integrirani sistem SSP, ki bo racionalno oblikovan, notranje skladen, zanesljiv, pravočasen, mednarodno primerljiv, usklajen z zahtevami EU in podprt z novimi tehnologijami.
- Zadovoljevati raznovrstne potrebe različnih skupin uporabnikov (poslovnega sektorja, države, uradnih statistik - posebej statistike nacionalnih računov, ki bi SSP uporabile kot podatkovni vir zunanjih uporabnikov in posebej institucij EU, akademikov in raziskovalcev).

¹⁷ Proces usklajevanja državne statistike z mednarodnimi standardi sloni na posebni deklaraciji, ki sta jo leta 1994 sprejela SURS in Eurostat. Ta deklaracija zavezuje slovensko statistiko, da najkasneje do vstopa Slovenije v EU prilagodi statistične in nekatere administrativne standarde zahtevam EU.

Osnovni cilj projekta je poleg oblikovanja zasnove sistema SSP tudi odprava pomankljivosti obstoječega sistema letne statistike podjetij. Ključne pomanjkljivosti obstoječega programa statističnih raziskav na področju SSP so (Gorjan, 2001, str. 3):

- podatki se zbirajo s številnimi raziskavami, ki so med seboj slabo usklajene: zbiranje podatkov se podvaja, definicije istih pojmov v različnih vprašalnikih niso usklajene;
- vse dejavnosti niso dobro pokrite, posebno storitve;
- pomanjkljivo je merjenje pojavov in spremljanje delovanja malih podjetij;
- z obstoječim programom statističnih raziskovanj v celoti ne pokrijemo zahtev na področju SSP;
- obstoječi program ne zagotavlja vseh podatkov za obračun bruto domačega proizvoda v okviru zahtev ESA 95¹⁸;
- podjetja so preveč obremenjena s poročanjem podatkov, premalo so izkoriščene možnosti novih tehnoloških pristopov pri zbiranju podatkov;
- podjetja niso motivirana za posredovanje podatkov, ker dobijo premalo povratnih informacij za tržne analize.

Z vzpostavitvijo SSP namerava SURS na enoten način spremljati poslovanje podjetij ter zagotoviti mednarodno primerljive podatke ob upoštevanju evropskih standardov o SSP in evropskega sistema nacionalnih računov. Poleg osnovnega cilja projekta, ki je organizacija takšnega zbiranja podatkov o poslovanju podjetij, ki bo omogočalo izračunavanje primerljivih kazalcev za analiziranje dogajanj in strukturnih sprememb poslovnih subjektov ter zagotavljalo osnovne informacije za izdelavo tržnih analiz in sprejemanje poslovnih odločitev v podjetjih, pa je SURS želel s projektom oblikovati tudi informacijsko podprt sistem SSP, ki bo zagotovil pristop pri zbiranju, obdelavi in razpošiljanju podatkov, kar bo vplivalo tudi na izboljšanje kvalitete in pravočasnosti statističnih rezultatov na področju SSP (Gorjan, 2001, str. 3).

SURS načrtuje v podatkovno skladišče informacijsko podprtega sistema SSP shraniti tudi podatke za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij, ki je v sklopu SSP trenutno ena izmed osrednjih razvojnih nalog SURS-a.

4.2 Razvoj strukturne statistike podjetij za kreditne institucije v Sloveniji

Poleg razvoja vprašalnika o poslovanju podjetij, spremljanja razvojnih nalog EU s področja SSP in uvajanja novih tehnik in metod ocenjevanja podatkov ter nadaljevanja razvoja SSP v okviru projekta StatCOP98 je razvojna naloga SURS-a v letošnjem letu tudi nadaljnje uvajanje evropske uredbe o SSP, vključno z aneksom 5 (zavarovalništvo), aneksom 6 (kreditne institucije) in aneksom 7 (pokojninski skladi), ter nadaljevanje prostovoljnega zbiranja podatkov o poslovanju podjetij in harmonizacija oziroma revizija obstoječih raziskovanj za zbiranje podatkov SSP. Namen te razvojne naloge je zbiranje in posredovanje podatkov o

¹⁸ ESA 95 – Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov (angl. European System of National and Regional Accounts).

poslovanju poslovnih subjektov Eurostatu v skladu z uredbo EU o SSP ter prevzem ustrezne zakonodaje. Pri tem poleg SURS-a sodelujejo še Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor, Agencija za plačilni promet in Davčna uprava RS, ki morajo SURS-u posredovati podatke za namene razvoja SSP v Sloveniji (Letni program statističnih raziskovanj za 2002, razvojne naloge, str. 32).

4.2.1 Kreditne institucije v Sloveniji

Kreditno institucijo, kot že rečeno, v Sloveniji enačimo z banko ali finančno institucijo (finančnim posrednikom), ki opravlja bančne posle (Ribnikar, 1998a, str. 60). Po Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu so bančne storitve sprejemanje depozitov ter dajanje kreditov za svoj račun. Poleg bančnih storitev pa lahko opravljajo tudi druge finančne storitve, ki so predpisane v 6. členu Zakona o bančništvu. Banke potrebujejo za opravljanje bančnih storitev dovoljenje Banke Slovenije.

V Sloveniji uporabljamo za klasificiranje podjetij po dejavnostih Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD 2002)¹⁹, ki je usklajena s klasifikacijo dejavnosti Nace Rev.1, ki se uporablja za predstavitev in primerjavo statističnih podatkov v EU. SKD 2002 je v veljavo stopila 25.1.2002. Pred njo so v Sloveniji uporabljali Standardno klasifikacijo dejavnosti (SKD), ki je postala obvezen nacionalni standard za zbiranje in prikazovanje podatkov v letu 1997, ko je nadomestila neustrezno jugoslovansko Enotno klasifikacijo dejavnosti, kar je predstavljalo prvi korak pri uskladitvi slovenskih statističnih klasifikacij z mednarodnimi standardi kot pogoj mednarodne primerljivosti podatkov (Bregar, 1999, str. 38).

SKD 2002 je državni standard, ki se uporablja pri razvrščanju poslovnih subjektov in njihovih delov po dejavnosti ter pri zbiranju, obdelovanju in posredovanju podatkov, pomembnih za spremljanje stanj in gibanj na ekonomskem področju. SKD 2002 je usklajena, kot že rečeno, s klasifikacijo dejavnosti Nace Rev.1 do ravni razredov. V primerjavi z Nace Rev.1 je SKD bogatejša za raven podrazred.

Kreditne institucije v okviru SSP po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2002) spadajo v večini v razred 65.12 - *Drugo denarno posredništvo*, kamor spadata dva podrazreda, in sicer podrazred 65.121 - *Dejavnost bank*, kamor spada denarno posredništvo denarnih institucij, razen centralne banke, in podrazred 65.122 - *Dejavnost hranilnic*, kamor štejemo dejavnost poštne žiro bank in dejavnost hranilnic, ki na podlagi dovoljenja centralne banke vodijo tudi žiro in/ali tekoče račune. V podrazred 65.122 SKD 2002 ne sodi dejavnost hranilnih služb, ki nimajo dovoljenja za vodenje žiro in/ali tekočih računov. Nekatere kreditne institucije pa po SKD 2002 štejemo tudi v razred 65.22 - *Drugo kreditiranje*, kamor v sklopu podrazreda 65.220 spada: hranilno-kreditna dejavnost brez vodenja žiro in/ali tekočih računov, kreditno posredovanje s plačilnimi karticami in drugimi brezgotovinskimi instrumenti in dajanje kreditov

¹⁹ Standardna klasifikacija dejavnosti 2002, SKD 2002, Ur.l. RS št.2/02, 11.1.2002.

s strani institucij, ki niso vključene v bančništvo (dajanje potrošniških kreditov, dolgoročna posojila industriji, posojanje denarja zunaj bančnega sistema in kreditiranje preko hipotek brez depozitov). V podrazred 65.220 spada tudi odkup terjatev (factoring) in dejavnost zastavljalnic (Standardna klasifikacija dejavnosti 2002, 2002, str. 82-83).

Domnevati je mogoče, da je tudi v Sloveniji razpoložljivost podatkov za specifične spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij zadovoljiva, saj je slovenska bančna zakonodaja že dokaj prilagojena in usklajena z evropskimi bančnimi uredbami in bančni sektor sodi med najbolj nadzorovane gospodarske dejavnosti. Vse denarne institucije (banke, hranilnice in HKS) so namreč obvezane redno poročati svoje rezultate Banki Slovenije na podlagi kontnega okvira računov. Računovodska poročila kreditnih institucij Banki Slovenije temeljijo na Slovenskih računovodskih standardih, ki so usklajeni z Mednarodnimi računovodskimi standardi.

V naslednjem poglavju bom poskusila z nekaterimi spremenljivkami in kazalci strukturne statistike kreditnih institucij primerjati stanje kreditnih institucij v EU in Sloveniji. Zaradi omejitev v obsegu naloge in nerazpoložljivosti podatkov sem se osredotočila samo na nekatere spremenljivke in kazalce aneksa 1 in aneksa 6 uredbe št. 58/97. V nadaljevanju bom predstavila tudi vire, iz katerih sem črpala podatke za analizo.

5 POSKUS ANALIZE KREDITNIH INSTITUCIJ V EVROPSKI UNIJI IN SLOVENIJI S SPREMENLJIVKAMI IN KAZALCI STRUKTURNE STATISTIKE PODJETIJ

5.1 Viri podatkov za strukturno statistiko kreditnih institucij v Evropski uniji in Sloveniji

5.1.1 Uporabljeni viri podatkov za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij v Evropski uniji

Eurostat, kot že rečeno, zbira podatke za kreditne institucije, ki jih pošiljajo države članice EU prostovoljno že od leta 1992. Podatki prvih petih let (1992-1996) pokrivajo le splošne spremenljivke aneksa 1 uredbe št. 58/97. Ti podatki so postali obvezni z referenčnim letom 1997. V istem letu pa je Eurostat pričel zbirati tudi prostovoljne podatke za specifične spremenljivke aneksa 6. Do danes so zbrani podatki za spremenljivke aneksa 6 za tri referenčna leta: 1997, 1998 in 1999. Razpoložljivost in kakovost podatkov je za strukturno statistiko kreditnih institucij dobra, ker posredujejo informacije nacionalne nadzorne institucije (v večini primerov so to nacionalne centralne banke, nacionalni statistični uradi in nadzorne finančne institucije), ki zbirajo te podatke za nadzorne namene (Evaluation Report On Statistics On Credit Institutions, 2001, str. 17).

Eurostat prenese podatke (iz elektronskih oblik, v katerih jih pošiljajo države) za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij v podatkovno bazo CREDSTAT, ki je del podatkovne baze "New Cronos"²⁰. Podatkovna baza CREDSTAT je vir za pripravo različnih publikacij Eurostata s področja strukturne statistike kreditnih institucij. Vse informacije o izdanih publikacijah dobimo na spletnih straneh Eurostata²¹. Krajše članke, ki ne zajemajo podrobnih tabel s podatki, je mogoče dobiti na Internetu brezplačno. Obsežnejše publikacije pa je potrebno naročiti in plačati.

Pri diplomski nalogi sem za zbiranje podatkov tako uporabila vse brezplačne vire (glej pod literaturo članke, ki jih je izdal Eurostat v okviru kolekcij "Statistics in Focus" in "New Releases"), ki jih je mogoče dobiti na spletnih straneh Eurostata, in obsežnejšo publikacijo "Special Feature on Banking, edition 2001"²², v kateri so razpoložljivi podatki za skoraj vse spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij za države EEA (ne vključuje podatkov za Liechtenstein) in Švico. Za splošne spremenljivke aneksa 1 so podatki zbrani od leta 1994 do 1999, za specifične spremenljivke aneksa 6 pa za 3 referenčna leta: 1997, 1998 in 1999.

Podatki za analizo kreditnih institucij v državah EU so bili torej razmeroma enostavno dosegljivi, drugače pa je bilo v primeru Slovenije, ker je šele v tem letu predvidena priprava podatkov za strukturno statistiko kreditnih institucij za leti 1999 in 2000 (Letni program statističnih raziskovanj 2002 - razvojne naloge, 2002, str. 32).

5.1.2 Uporabljeni viri podatkov za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij v Sloveniji

Kot že večkrat rečeno, je ena izmed razvojnih nalog SURS-a tudi nadaljnje uvajanje evropske uredbe o SSP, vključno z aneksom 6 (kreditne institucije). Namen te razvojne naloge je med drugim tudi prevzem ustrezne zakonodaje za spremljanje statistike kreditnih institucij. Pri tem sodeluje tudi Banka Slovenije, ki je zadolžena za posredovanje podatkov o kreditnih institucijah za namene statistike kreditnih institucij v okviru SSP. V letu 2002 je predvidena šele priprava podatkov za leti 1999 in 2000 (Letni program statističnih raziskovanj, 2002 - razvojne naloge, 2002, str. 32).

²⁰ New Cronos je Eurostat-ova podatkovna baza, ki vsebuje več kot 160 milijonov socialnih in ekonomskih statističnih podatkov za države članice EU, Japonsko, Združene države Amerike, centralno Evropo in podatke za druge glavne ekonomske partnerje EU. New Cronos je razdeljena na 9 tematskih sklopov, ki so razdeljeni na več področij. Vsako področje pokriva podatke specifičnega sektorja. CREDSTAT sodi v 4. Tematski sklop - Industry, Trade and Services, v področje SSP.

²¹ Eurostat – [URL: <http://www.europa.eu.int/comm/eurostat>].

²² Ta publikacija je na voljo le v elektronski obliki (pdf format) in jo je mogoče naročiti preko spletnih strani Eurostata, kar pomeni za uporabnike zelo enostaven in hiter dostop do želenih informacij. Publikacijo "Special Feature on banking, edition 2001" so mi zagotovili na Ekonomski fakulteti v Evropskem dokumentacijskem centru.

Tako v Sloveniji ni moč dobiti publikacije, ki bi skupaj zajemala podatke za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij (podatki za spremenljivke aneksa 1 in aneksa 6 uredbe št. 58/97). Razpoložljivost podatkov je sicer dobra, vendar pridejo zanje v poštev različni viri (Poslovni register RS, Poročila Agencije RS za plačilni promet, davčne evidence Davčnega urada RS in Register delovno aktivnega prebivalstva). Ker danes živimo v dobi računalnikov in Interneta, me je zanimalo, če so podatki za spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij razpoložljivi preko spletnih strani različnih institucij, ki naj bi imele te vrste podatkov. Pri tem sem se osredotočila na spletne strani Banke Slovenije²³, ki ima vso svojo izdano publikacijo objavljeno tudi na spletnih straneh, strani Agencije Republike Slovenije za plačilni promet²⁴, SURS-a²⁵, Davčnega urada Republike Slovenije²⁶, Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj,²⁷ itd..

Ker izvaja Banka Slovenije nadzor nad kreditnimi institucijami in ker so ji te dolžne redno poročati o svojem poslovanju, je Banka Slovenije zadolžena za posredovanje podatkov o kreditnih institucijah za namene strukturne statistike kreditnih institucij. Zaradi tega in zaradi razpoložljivosti tiskanih publikacij Banke Slovenije na njenih spletnih straneh sem podatke večinoma iskala v Poročilih o nadzoru bančnega poslovanja in v Letnih poročilih Banke Slovenije za leta od 1997 do 1999.

Poleg publikacije Banke Slovenije sem v diplomski nalogi uporabila še publikacijo, ki jo izdaja Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (Poslovanje bančnega sistema v letu 1998 in 1999, Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1998 po sektorjih in Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb - na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha), ki je dosegljiva na spletnih straneh Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Podatke o zaposlenih po dejavnostih klasifikacije SKD 2002 sem dobila na spletnih straneh SURS-a v Banki statističnih podatkov (BSP)²⁸. Podatki za zaposlene po dejavnostih klasifikacije SKD 2002 so v BSP razpoložljivi le za leti 1999 in 2000.

Nadaljevala bom z obrazložitvijo izbranih spremenljivk in kazalcev, s katerimi bom primerjala kreditne institucije v Sloveniji s kreditnimi institucijami v EU. Opozoriti moram na to, da podatkov za nekatere spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij v Sloveniji v prej omenjenih raziskanih virih nisem zasledila. Na take primere bom v analizi sproti opozarjala.

²³ Internet naslov Banke Slovenija: [URL:<http://www.bsi.si>].

²⁴ Internet naslov Agencije RS za plačilni promet: [URL:<http://www.sdk.si>].

²⁵ Internet naslov SURS-a: [URL:<http://www.sigov.si/zrs>].

²⁶ Internet naslov Davčnega urada RS: [URL:<http://www.sigov.si/durs>]

²⁷ Internet naslov Urada RS za makroekonomske analize in razvoj: [URL:<http://www.sigov.si/zmar/>].

²⁸ Banka statističnih podatkov vsebuje rezultate uradnih statističnih raziskovanj, ki so praviloma agregirani na različnih ravneh: Slovenija, občine, upravne enote, ... Trenutno vsebuje približno 300.000.000 podatkov za približno 15.000 znakov in 300.000 časovnih točk. Uporabnikom so na razpolago standardne tabele, ki omogočajo uporabniku enostaven način in hiter pristop do izbranih tematskih področij. Omogočena pa je tudi individualna priprava podatkov, ki je namenjena uporabnikom s posebnimi željami, saj lahko poljubno izbirajo spremenljivke, čas in raven agregiranja podatkov [URL: <http://www.sigov.si/zrs/slo/index.html>].

Vseeno pa sem vključila v diplomsko delo tudi nekaj takih spremenljivk, za katere v Sloveniji nisem našla podatkov, vendar pa kažejo na glavna gibanja v razvoju evropskega bančnega sektorja.

Slovenske kreditne institucije sem s kreditnimi institucijami držav EU primerjala z analizo splošnega stanja kreditnih institucij v EU in Sloveniji in z analizo finančnih spremenljivk in kazalcev strukturne statistike kreditnih institucij. Strukturna statistika kreditnih institucij deli spremenljivke po sklopih (glej Točko 3.3., na str. 14-15 in Prilogo 1). Znotraj analize splošnega stanja kreditnih institucij v EU in Sloveniji sem upoštevala spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij iz dveh sklopov, in sicer iz sklopa strukturni podatki in podatki o zaposlenosti. V analizo kreditnih institucij v EU in Sloveniji s finančnimi spremenljivkami in kazalci strukturne statistike kreditnih institucij pa sem vključila nekatere spremenljivke iz sklopov računovodskih podatkov iz izkaza uspeha in bilance stanja.

V analizo pa niso vključene spremenljivke, ki so vključene v sklope podatkov po proizvodih, podatkov o internacionalizaciji in ostalih podatkov, ker zajemajo v večini take spremenljivke, za katere je zbiranje podatkov izbirno, kar pomeni, da države niso dolžne pošiljati teh podatkov Eurostatu. Tako so te vrste podatkov v večini držav nerazpoložljive, kar velja tudi za Slovenijo.

V analizi kreditnih institucij v EU in Sloveniji s pomočjo spremenljivk in kazalcev SSP sem uporabila različne vire. Spremenljivke in kazalce strukturne statistike kreditnih institucij sem najprej prevedla iz angleščine v slovenščino, pri čemer sem se večkrat soočila s problemom pri prevodu. To velja predvsem za računovodske spremenljivke iz izkaza uspeha in bilance stanja, saj gre za specifične računovodske postavke, ki niso nujno enake v vseh državah EU. Pri prevodu teh spremenljivk sem si pomagala s SRS 31, ki je obvezen računovodski standard za banke v Sloveniji. Zaradi problemov pri prevajanju v diplomskem delu sem ugotovila, kako pomembna je usklajenost v terminologiji med državami.

Kot sem že omenila, nekateri podatki niso razpoložljivi za vse države ali pa države še niso posredovale podatkov, nekateri podatki pa niso primerljivi, zato znaki v tabelah, ki bodo sledile, pomenijo naslednje:

- (:) - podatki niso razpoložljivi;
- (-) - podatki niso primerni za primerjavo.

5.2 Analiza splošnega stanja kreditnih institucij v EU in Sloveniji

Kreditne institucije v EU in Sloveniji bom medsebojno primerjala, kot že rečeno, po posameznih sklopih, ki jih določa aneks 6 uredbe št. 58/97. Pri kazalcih splošnega stanja kreditnih institucij v EU in Sloveniji sem upoštevala spremenljivke, ki osvetljujejo različne vidike kreditnih institucij in dajejo informacije o zaposlenosti v tem sektorju.

5.2.1 Strukturni podatki (Struktura kreditnih institucij v EU in Sloveniji)

Strukturni podatki dajejo osnovno sliko o značilnostih kreditnih institucij. Izmed 8 spremenljivk (glej Prilogo 1), ki spadajo v skupino strukturnih podatkov, bom pri primerjavi evropskih kreditnih institucij s slovenskimi kreditnimi institucijami uporabila naslednje spremenljivke²⁹:

- “Število kreditnih institucij” (11 11 0);
- “Število kreditnih institucij glede na pravni status” (11 11 1);
- “Število kreditnih institucij po velikosti bilančne vsote” (11 11 6);
- “Število podjetij po vrstah kreditnih institucij” (11 11 7).

5.2.1.1 Število kreditnih institucij (11 11 0)

H kreditnim institucijam štejemo vse kreditne institucije, ki so vpisane v sodni register. Pogoji, ki ga opredeljuje SSP, je, da so podjetja aktivna vsaj del referenčnega leta, za katerega se zbirajo podatki.

Podatki o številu kreditnih institucij v EU in Sloveniji se nahajajo v Tabeli 3 na naslednji strani. V letu 1999 je bilo v državah EU skupaj 7.969 kreditnih institucij, kar je za 16,5 % manj, kot jih je delovalo v letu 1994, ko je bilo v državah EU 9.938 kreditnih institucij (podatki za Irsko in Finsko niso vključeni, ker državi še nista oddali podatkov³⁰). Število kreditnih institucij se je v vseh državah članicah EU med letoma 1994 in 1999 zmanjšalo, razen v Grčiji, kjer se je število kreditnih institucij v opazovanem obdobju povečalo za 5,1%, in na Irskem³¹, kjer je bilo število kreditnih institucij večje za 35,9% v letu 1997, ko je bilo na Irskem registriranih 53 kreditnih institucij, v primerjavi z letom 1994, ko je bilo tam 39 kreditnih institucij (Special Feature on Banking, 2001, str. 31).

Zmanjšanje števila kreditnih institucij v EU je rezultat procesa koncentracije bank, ki je bil prisoten v zadnjih letih. Dokončanje enotnega bančnega sistema EU je pripeljalo do konsolidacije sektorja. Kar je še več, liberalizacija finančnih storitev je vplivala na privatizacijo bank, ki so bile v lasti držav. Temu procesu so sledile spojitve, pripojitve in medsebojni nakupi bank, največ konec opazovanega obdobja. Spojitve, pripojitve in nakupi kreditnih institucij (tako znotraj držav EU kot mednarodno gledano) so tudi posledica tega, da želijo kreditne institucije doseči kritično maso, ki jim še omogoča obstoj v vedno bolj konkurenčnem bančnem sektorju (Special Feature on Banking, 2001, str. 28).

²⁹ V oklepajih so navedene šifre, s katerimi so spremenljivke označene v SSP.

³⁰ Irsko še ni posredovala podatkov Eurostatu za leti 1998 in 1999, Finska pa ne za leto 1999.

³¹ Zaradi nerazpoložljivosti podatkov za leti 1998 in 1999 sem primerjala število kreditnih institucij v letu 1997 s številom v letu 1994.

Kot vidimo iz podatkov v Tabeli 3, se je število kreditnih institucij v opazovanih letih zmanjšalo tudi v Sloveniji³². V letu 1997 so v slovenskem prostoru delovale 104 kreditne institucije, v letu 1999 pa samo 99 kreditnih institucij, kar pomeni zmanjšanje števila kreditnih institucij za 4,7% v letu 1999 v primerjavi z letom 1997. Zaradi treh pripojitev in likvidacije se je število kreditnih institucij najbolj zmanjšalo v letu 1998 (Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1999, 2000, str. 47). Število kreditnih institucij se v Sloveniji zmanjšuje iz istih razlogov kot v EU. Proces konsolidacije sektorja kreditnih institucij se nadaljuje. Slovenske kreditne institucije so se prisiljene povezovati in si s tem povečati razpoložljivi kapital, da bi tako lahko postale konkurenčne evropskim kreditnim institucijam.

Tabela 3: Število kreditnih institucij v EU in Sloveniji, 1994 -1999

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	1994-1999 v %
EU-15¹	9.938	9.620	9.348	9.178	8.788	7.969	-16,5
B	122	120	116	109	95	89	-27,0
DK	208	204	203	204	201	201	-3,4
D	3.736	3.651	3.542	3.471	3.295	3.055	-18,2
EL	39	39	41	39	43	41	5,1
E	510	506	458	416	404	387	-24,1
F	1.404	1.254	1.207	1.270	1.211	1.148	-18,2
IRL	39	48	49	53	:	:	35,9 ²
I	1.002	970	937	935	921	876	-12,6
L	222	220	221	215	209	210	-5,4
NL	173	174	172	169	162	169	-2,3
A	1.018	1.001	979	954	925	870	-14,5
P	302	285	276	232	226	219	-27,5
FIN	358 ³	349 ³	347 ³	366	361	:	-4,7 ⁴
S	238	239	246	210	210	212	-10,9
UK	567	560	554	535	525	492	-13,2
SLO	:	:	:	104	100	99	-4,7 ⁵

(1) Samo razpoložljivi podatki.

(4) 1994-1998 v %. Samo razred 65.12 Nace Rev.1.

(2) 1994-1997 v %..

(5) 1997-1999 v %.

(3) Podatki za razred 65.22 Nace Rev.1 niso razpoložljivi.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 34 in Letno poročilo Banke Slovenije za leto 1999, 2000, str. 47.

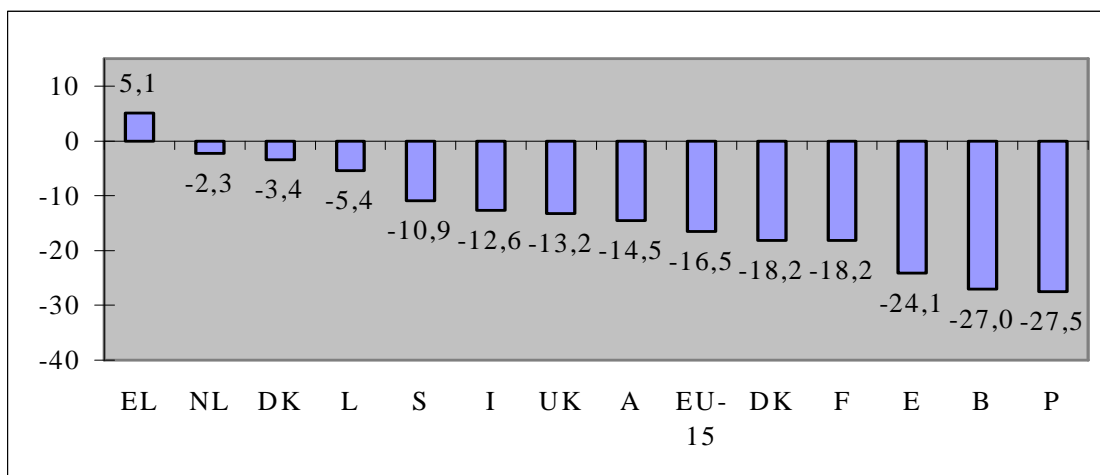
Na Sliki 3 na naslednji strani so grafično prikazane relativne spremembe v številu kreditnih institucij v nekaterih državah EU v obdobju 1994-1999. Ker podatki niso razpoložljivi za vse

³² Ker podatki iz raziskanih virov niso bili v celoti razpoložljivi za leto 1994, 1995 in 1996, sem v analizi upoštevala samo podatke za leta 1997-1999.

države za vsa leta, sem vključila samo države, ki imajo razpoložljive podatke za leti 1994 in 1999.

Kot vidimo na Sliki 3, se je število kreditnih institucij v obdobju med letoma 1994 in 1999 najbolj zmanjšalo na Portugalskem, kjer je bilo število kreditnih institucij v letu 1999 za 27,5% nižje kot v letu 1994. Sledijo ji Belgija (-27,0%), Španija (-24,1%), Francija (-18,2%) in Nemčija (-18,2%). V vseh teh državah je bil odstotek zmanjšanja števila kreditnih institucij nad odstotkom za celotno EU-15 (-16,5%). Število kreditnih institucij v Luxemburgu, Danski in na Nizozemskem pa se je v opazovanem obdobju zmanjšalo za manj. V Luxemburgu je bilo v letu 1999 za 5,4% manj kreditnih institucij kot v letu 1994, na Danskem za 3,4% in na Nizozemskem za 2,3%. V Sloveniji podatki za to spremenljivko v raziskanih virih niso bili razpoložljivi za leto 1994, zato primerjava relativne spremembe v številu kreditnih institucij v letu 1999 z letom 1994 ni možna.

Slika 3: Relativne spremembe v številu kreditnih institucij v EU in Sloveniji (%), 1994-1999

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 34 in Letno poročilo Banke Slovenija za leto 1999, 2000, str. 47.

Nemčija ima kot država članica največ kreditnih institucij, kar je razumljivo, saj je Nemčija po velikosti na četrtem mestu, ima pa največ prebivalcev med vsemi državami članicami EU (glej Prilogo 9). Nemške kreditne institucije predstavljajo okrog 38% vseh kreditnih institucij EU-15 v letu 1999. Sledijo ji Francija, Italija in Avstrija. Najmanj kreditnih institucij pa imajo v Grčiji, Irski in Belgiji (Special Feature on Banking, 2001, str. 31). Slovenija je majhna država (glej Prilogo 9) tako po velikosti kot po številu prebivalcev in ima zaradi tega v primerjavi z ostalimi državami ustrezno majhno število kreditnih institucij.

5.2.1.2 Število kreditnih institucij glede na pravni status (11 11 0)

Spremenljivka “Število kreditnih institucij glede na pravni status” je izvedena spremenljivka, saj je potrebno spremenljivko 11 11 0 “Število kreditnih institucij” razdeliti glede na pravni status. Glede na pravni status SSP deli kreditne institucije na (Evaluation Report On Credit Institutions, 2001, str. 58):

- delniške družbe (angl. incorporated enterprise limited by shares);
- zadruge (angl. co-operative enterprise);
- javna podjetja (angl. public-law enterprise)³³;
- podružnice podjetij s sedežem v državah zunaj območja EEA (angl. number of branches of with head office in non EEA countries);
- in drugo.

Tabela 4: Kreditne institucije glede na pravni status kot % vseh kreditnih institucij v EU v letu 1999

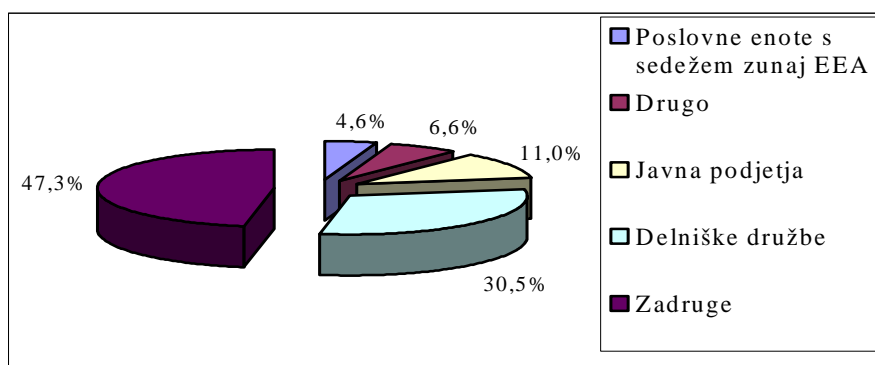
	Delniška družba	Zadruge	Javna podjetja	Podružnice podjetij s sedežem zunaj EEA	Drugo
EU-15	30,5	47,3	11,0	4,6	6,6
B	67,4	15,7	1,1	15,7	0,1
DK	37,3	12,4	50,2	0,0	0,1
D	5,8	66,1	18,9	1,0	8,2
EL	46,3	31,7	0,0	22,0	0,0
E	48,8	24,3	0,3	13,7	12,9
F	70,6	14,0	3,0	8,1	4,3
IRL	:	:	:	:	:
I	31,7	66,2	0,0	1,6	0,5
L	65,7	1,0	1,0	3,8	28,5
NL	76,9	1,2	14,2	6,5	1,2
A	12,3	81,4	5,3	0,1	0,9
P	20,5	67,6	2,7	1,4	7,8
FIN	:	:	:	:	:
S	50,0	0,9	39,6	0,0	9,5
UK	60,4	0,0	0,0	25,8	13,8
N	25,0	1,4	63,0	0,0	10,6

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 41.

³³ Od leta 1999 naprej pravni status hranilnic (angl. savings banks) ne obstaja več, saj v mnogih državah kreditne institucije s tako obliko pravnega statusa niso obstajale. Namesto pravnega statusa hranilnic so vpeljali nov pravni status, to je javna družba (angl. public-law enterprises). Hranilnice, ki ne sodijo pod to obliko pravnega statusa, se šteje pod pravni status drugo (angl. others).

Kot vidimo v Tabeli 4 je imelo največ kreditnih institucij v državah EU v letu 1999 pravni status zadrug, kar 47,3% vseh kreditnih institucij v EU. V 8 državah (Belgija, Grčija, Španija, Francija, Luxemburg, Nizozemska, Švedska in Velika Britanija) pa je imela v letu 1999 večina kreditnih institucij pravni status delniške družbe. Velik delež zadrug v vseh kreditnih institucijah je posledica tega, ker je ta pravna oblika prevladujoča v Nemčiji, Italiji in Avstriji, ki so države z največ kreditnimi institucijami v EU (glej Tab. 3, na str. 25). Kakorkoli že, število kreditnih institucij s tem pravnim statusom se je v letu 1999 v državah EU-15 zmanjšalo za 12,1% v primerjavi z letom 1997 (podatki za Finsko in Irsko niso vključeni) (Special Feature on Banking, 2001, str. 39-41).

Slika 4: Delež kreditnih institucij, razvrščenih po pravnem statusu v vseh kreditnih institucijah v EU v letu 1999

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 41.

Podatkov za spremenljivko "Število kreditnih institucij glede na pravni status" za Slovenijo v raziskanih virih nisem našla. Za Slovenijo je vir za te podatke sodni register, kjer so registrirane vse pravne osebe in njihov pravni status.

5.2.1.3 Število kreditnih institucij po velikosti bilančne vsote (11 11 6)

SSP deli kreditne institucije po velikosti bilančne vsote v pet razredov, ki so (Evaluation Report On Statistics On Credit Institutions, 2001, str. 61):

- zelo velike (več kot 99 999 mio eurov);
- velike (10 000 - 99 999 mio eurov);
- srednje (1000 - 9999 mio eurov);
- majhne (100 - 999 mio eurov);
- zelo majhne (manj kot 100 mio eurov).

Iz Tabele 5 na naslednji strani je razvidno, da se je v letu 1999 v primerjavi z letom 1997 povečalo število zelo velikih kreditnih institucij, zmanjšalo pa se je število zelo majhnih kreditnih institucij, kar je posledica spojitvev in nakupov evropskih kreditnih institucij (proces

konsolidacije in koncentracije bančnega prostora). V letu 1999 so predstavljale majhne in zelo majhne kreditne institucije v EU (podatki za Irsko, Nizozemsko in Finsko niso vključeni) 78,5% vseh kreditnih institucij EU. Zelo majhnih in majhnih kreditnih institucij z bilančno vsoto pod 1 mia ECU/euro³⁴ je bilo v letu 1999 v primerjavi z letom 1997 manj za 12,8%, število kreditnih institucij z bilančno vsoto nad 1 mia ECU/euro (srednje, velike in zelo velike) pa je naraslo za 6,7%. Število zelo velikih kreditnih institucij se je v letu 1999 v primerjavi z letom 1997 zelo povečalo, iz 22 v letu 1997 na 31 v letu 1999. Od 31 velikih bank v EU v letu 1999 je večina lociranih v Nemčiji (10), Veliki Britaniji (10) in v Franciji (6) (Special Feature on Banking, 2001, str. 32).

Tabela 5: Število kreditnih institucij po velikosti bilančne vsote v državah EU v letu 1997 in 1999

1997																
	EU-15 ¹	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK
Zelo velike	22	1	0	8	0	0	6	:	0	0	:	0	0	0	0	7
Velike	254	10	6	63	4	18	27	:	25	13	:	7	5	2	12	62
Srednje	1.307	31	12	433	11	101	279	:	117	74	:	35	25	7	18	164
Majhne	3.554	48	60	1713	16	140	482	:	338	100	:	276	29	61	71	220
Zelo majhne	3.819	19	126	1254	8	157	476	:	455	28	:	636	173	296	109	82
1999																
	EU-15 ¹	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	A	P	FIN	S	UK
Zelo velike	31	2	0	10	0	1	6	:	1	0	:	1	0	:	0	10
Velike	277	5	10	60	4	17	33	:	37	15	:	7	7	:	11	71
Srednje	1.372	28	10	481	12	103	266	:	145	70	:	38	26	:	23	170
Majhne	3.346	39	59	1619	11	132	457	:	369	96	:	283	34	:	69	178
Zelo majhne	2.774	15	122	885	14	134	386	:	324	29	:	541	152	:	109	63

(1) Samo za razpoložljive podatke.

Vir. Special Feature on Banking, 2001, str. 42-44.

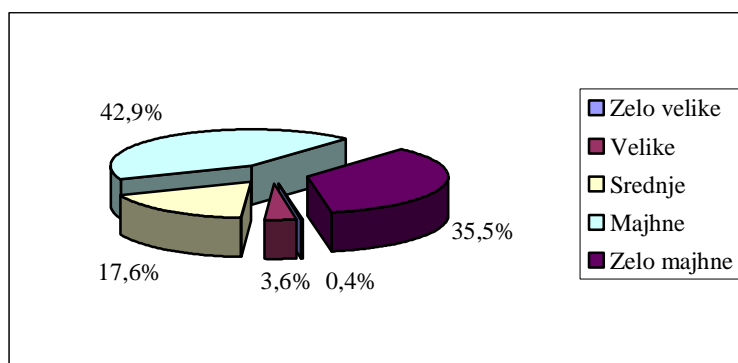
Na Sliki 5 na naslednji strani pa so grafično prikazani deleži kreditnih institucij razvrščeni po posameznih razredih bilančne vsote v letu 1999 v EU. V letu 1999 je bilo v EU največ majhnih kreditnih institucij (42,9%), najmanj pa zelo velikih (0,4%).

Za Slovenijo podatkov za število kreditnih institucij po zgoraj navedenih razredih v raziskanih virih nisem našla. V Tabeli 6 na naslednji strani pa sem zbrala podatke o bilančni vsoti vseh kreditnih institucij v Sloveniji v obdobju 1997-1999, ki sem jih zaradi primerjave s podatki za države EU preračunala v euro.

³⁴ Finančni podatki so do leta 1998 izraženi v ECU-jih, od leta 1999 naprej pa v eurih. ECU/EUR menjalniški tečaji za leta od 1992 do 1999 so v Prilogi 2.

Iz podatkov lahko vidimo, da se je bilančna vsota slovenskih kreditnih institucij skozi opazovano obdobje povečevala. Število kreditnih institucij po razredih bilančne vsote, kot že rečeno, pa ni razvidno. Kljub temu pa lahko glede na podatke v Tabeli 6 predpostavljamo, da v Sloveniji nimamo zelo velikih kreditnih institucij, ker znaša bilančna vsota za vse kreditne institucije skupaj manj, kot je določeno v tem razredu. V letu 1999 je znašala bilančna vsota vseh slovenskih kreditnih institucij le 14.110,7 mio eurov, kar je na spodnji meji drugega razreda.

Slika 5: Delež kreditnih institucij razvrščenih po razredih bilančne vsote v vseh kreditnih institucijah v EU-15 v letu 1999

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 44.

Tabela 6: Bilančna vsota kreditnih institucij v Sloveniji v mio SIT in mio EUR, 1997-1999

v mio SIT, mio EUR

	1997		1998		1999	
	SIT mio	EUR mio	SIT mio	EUR mio	SIT mio	EUR mio
Banke	2.106.693	11.678,0	2.350.359	12.618,3	2.673.959	13.810,0
Hranilnice	7.225	40,0	9.516	51,1	11.042	57,0
HKS	33.405	185,2	42.958	230,6	47.194	243,7
Skupaj	2.147.323	11.903,2	2.402.833	12.900,0	2.732.195	14.110,7

Opomba: Bilančna vsota kreditnih institucij v Sloveniji je bila v uporabljenih virih podana v SIT. Za preračunavanje v valuto EURO sem uporabila naslednje povprečne letne tečaje Banke Slovenije [[URL:http://www.sigov.si/zrs/slfig00/tecaji.htm](http://www.sigov.si/zrs/slfig00/tecaji.htm)]:

- za leto 1997: 1 XEU = 180,3985 SIT;
- za leto 1998: 1 XEU = 186,2659 SIT;
- za leto 1999: 1 EUR = 193,6253 SIT.

Rezultate sem zaokrožila na eno decimalno vejico.

Vir: Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, 2000, str. 25 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 33-44.

Tabela 7 na tej strani vsebuje podatke o bilančni vsoti sedmih največjih slovenskih bank v letih od 1997 do 1999. Glede na to, da predstavlja bilančna vsota bank največji delež v celotni bilančni vsoti kreditnih institucij (npr. v letu 1999 98%), sklepam, da so največje kreditne institucije večinoma banke. Kot pa vidimo iz podatkov v Tabeli 7, spada največja slovenska banka (NLB) po velikosti bilančne vsote med srednje velike kreditne. V ta razred spadata še SKB banka in NKBM. Tako lahko rečemo, da v Sloveniji nimamo kreditnih institucij, ki bi spadale v prva dva razreda z največjo bilančno vsoto.

Tabela 7: Bilančna vsota sedmih največjih bank v Sloveniji v mio SIT in mio EUR, 1997-1999

v mio SIT, mio EUR

	Bilančna vsota, v mio SIT			Bilančna vsota, v mio EUR		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999
NLB	549.225	648.595	738.575	3.044,5	3.482,1	3.814,5
SKB banka	237.654	285.029	321.813	1.317,4	1.530,2	1.662,0
NKBM	241.010	281.184	307.741	1.336,0	1.509,6	1.589,4
Banka Koper	120.299	137.190	167.905	666,8	736,5	867,2
Banka Celje	109.246	135.094	155.712	605,6	725,3	804,2
Abanka	103.055	123.151	149.342	571,3	661,1	771,3
Gorenjska banka	90.706	108.041	130.310	502,8	580,0	673,0
Skupaj prvih 7 bank	1.451.195	1.718.284	1.971.398	8.044,4	9.224,9	10.181,5

Opomba: Za preračunavanje sem uporabila tečaje, ki so navedeni v opombi v Tabeli 6 na str. 30.

Vir: Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 16.

5.2.1.4 Število podjetij po vrstah kreditnih institucij (11 11 7)

SSP deli kreditne institucije v naslednje vrste (Evaluation Report On Statistics On Credit Institutions, 2001, str. 60):

- banke z licenco (angl. licensed banks);
- specializirane kreditne institucije (angl. specialised credit granting institutions);
- druge kreditne institucije (angl. other credit institutions).

V Tabeli 8 na naslednji strani vidimo, da je delež bank z licenco v celotnem številu kreditnih institucij v letu 1999 znašal 94,7%, se pravi, da je bilo v EU v letu 1999 največ te vrste kreditnih institucij. Specializirane kreditne institucije so v letu 1999 predstavljale 3,4% vseh kreditnih institucij. Med druge kreditne institucije v letu 1999 sodi 1,9% vseh kreditnih institucij EU.

Belgija, Grčija, Nizozemska, Avstrija, Portugalska in Velika Britanija imajo kreditne institucije klasificirane samo v vrsto banke z licenco. Največ specializiranih kreditnih institucij je bilo v letu 1999 aktivnih na Danskem (4,5% vseh kreditnih institucij), v Španiji (24,8%) in na Švedskem (10,8%). Na Švedskem pa je pod druge kreditne institucije v letu 1999 spadala skoraj tretina vseh kreditnih institucij (Special Feature on Banking, 2001, str. 38).

Tabela 8: Število podjetij po vrstah kreditnih institucij v EU v letu 1997 in 1999

	Banke z licenco			Spec. Kred inst.			Druge		
	1997	1999	1997-1999 v %	1997	1999	1997-1999 v %	1997	1999	1997-1999 v %
EU-15¹	4.198	3.568	-6,4	142	128	-9,9	97	70	7,7
B	109	89	-18,3	0	0	-	0	0	-
DK	196	192	-2,0	8	9	12,5	0	0	-
D	:	:	-	:	:	-	:	:	-
EL	39	41	5,1	0	0	-	0	0	-
E	307	290	-5,5	108	96	-11,1	1	1	0,0
F	:	:	-	:	:	-	:	:	-
IRL	44	:	-	0	:	-	9	:	-
I	931	872	-6,3	0	0	-	4	4	0,0
L	215	210	-2,3	0	0	-	0	0	-
NL	169	169	0,0	0	0	-	0	0	-
A	954	870	-8,8	0	0	-	0	0	-
P	232	219	-5,6	0	0	-	0	0	-
FIN	343	:	-0,6 ²	0	:	-	23	:	-13,0 ²
S	124	124	0,0	26	23	-11,5	60	65	8,3
UK	535	492	-8,0	0	0	-	0	0	-

(1) Samo za razpoložljive podatke

(2) 1997-1998 v %.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 37-38.

Tabela 9: Število kreditnih institucij v Sloveniji, 1994-2000

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Banke¹	33	31	29	28	24	25
Hranilnice	11	8	7	6	6	6
Hranilno kreditne službe	-	-	-	70	70	68
Skupaj	-	-	-	104	100	99

(1) Podatki v letu 1999 in 2000 vključujejo podružnico tuje banke v Sloveniji.

Vir: Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja v letu 1999 in prvi polovici leta 2000, 2000, str.71.

Kot sem že omenila, sem pri analizi splošnega stanja kreditnih institucij v EU in Sloveniji poleg spremenljivk, ki kažejo strukturo kreditnih institucij, upoštevala tudi spremenljivke, ki dajejo informacije o zaposlenosti v tem sektorju.

5.2.2 Podatki o zaposlenosti

Za primerjavo evropskih kreditnih institucij s kreditnimi institucijami v Sloveniji sem se izmed 5 spremenljivk (glej Prilogo 1) iz sklopa podatkov o zaposlenosti strukturne statistike kreditnih institucij osredotočila samo na spremenljivko s šifro 16 11 0 - Delovno aktivno prebivalstvo (vključuje zaposlene, samozaposlene in pomagajoče družinske člane v kreditnih institucijah). Za spremenljivko s šifro 16 13 0 - Zaposlene osebe v publikaciji "Special Feature on Banking" podatki za države EU niso bili razpoložljivi.

V analizo zaposlenosti kreditnih institucij sem vključila še izračun dveh kazalcev:

- Delež delovno aktivnih prebivalcev v kreditnih institucijah v skupnem številu delovno aktivnih prebivalcev;
- Povprečno delovno aktivno prebivalstvo na kreditno institucijo.

5.2.2.1 Delovno aktivno prebivalstvo (16 11 0)

Glede na opredelitev SSP sestavljajo spremenljivko "Delovno aktivno prebivalstvo" kategorije zaposlenih, samozaposlenih in pomagajočih družinskih članov.

V primeru Slovenije je za to spremenljivko vir Statistični register delovno aktivnega prebivalstva (v nadaljevanju: SRDAP). Glede na opredelitev SSP, SRDAP ne vključuje podatkov o pomagajočih družinskih članih, ki je za kreditne institucije nepomembna kategorija. Kot že rečeno, sem podatke za Slovenijo za to spremenljivko dobila na spletnih straneh SURS-a (v Banki statističnih podatkov). Kot delovno aktivno prebivalstvo v kreditnih institucijah sem upoštevala število delovno aktivnih prebivalcev v razredu 65.12 in 65.22 klasifikacije dejavnosti SKD 2002. Podatki so razpoložljivi od leta 1999 naprej. Ker sem poskušala prikazati, da se tudi v Sloveniji število delovno aktivnega prebivalstva v kreditnih institucijah z leti povečuje, sem vključila podatke še za leto 2000³⁵.

V Tabeli 10 na naslednji strani vidimo, da je število delovno aktivnega prebivalstva v kreditnih institucijah v letu 1999 v primerjavi z letom 1994 v EU naraslo le za 1,4% (podatki za Irsko, Finsko in Veliko Britanijo niso vključeni). Polovica držav članic EU je zasledila zmanjšanje števila delovno aktivnega prebivalstva v kreditnih institucijah, najvišji padec je bil v Belgiji, kjer je bilo število delovno aktivnega prebivalstva v kreditnih institucijah v letu 1999 manjše za 6% v primerjavi z letom 1994. V Luxemburgu, na Nizozemskem in v Grčiji pa se je število delovno aktivnega prebivalstva v opazovanem obdobju v kreditnih institucijah povečalo. V

³⁵ Za obe leti (1999, 2000) sem upoštevala podatke o številu delovno aktivnega prebivalstva na dan 31.12.

Luxemburgu za 20,2%, na Nizozemskem za 17,6% in v Grčiji za 13,5% (Special Feature on Banking, 2001, str. 68-70).

Podatki za Irsko in Finsko pa niso razpoložljivi za vsa opazovana leta. Primerjave so narejene za razpoložljive podatke.

Kot že rečeno, sem v Sloveniji zaradi nerazpoložljivosti podatkov v raziskanih virih primerjala delovno aktivno prebivalstvo kreditnih institucij v letu 2000 z letom 1999. V Sloveniji se je v tem opazovanem obdobju število delovno aktivnega prebivalstva v kreditnih institucijah povečalo za 4,7%.

Tabela 10: Delovno aktivno prebivalstvo v kreditnih institucijah v državah EU in Sloveniji, 1994-2000

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	1994-1999 v %
EU-15¹	2.273.145	2.274.056	2.693.749	2.708.050	2.727.458	2.728.146	:	1,4
B	78.589	78.447	78.535	78.085	73.820	73.878	:	-6,0
DK	48.616	46.563	43.629	46.965	47.536	48.008	:	-1,3
D	758.250	757.800	750.100	751.925	751.517	757.495	:	-0,1
EL	49.090	51.525	53.025	53.587	54.787	55.718	:	13,5
E	251.078	249.023	246.800	247.361	247.685	248.084	:	-1,2
F	382.573	381.699	377.875	378.321	393.380	390.251	:	2,0
IRL	22.400	33.300	32.300	:	:	:	:	44,2 ²
I	338.937	337.893	331.136	350.842	345.651	345.161	:	1,8
L	17.638	18.255	18.582	19.135	19.814	21.197	:	20,2
NL	107.100	105.000	107.700	113.200	121.000	126.000	:	17,6
A	70.883	70.517	70.909	74.673	73.814	73.021	:	3,0
P	64.175	64.447	64.727	63.178	61.004	61.113	:	-4,8
FIN	36.000	31.758	27.929	27.919	26.279	:	:	-5,9 ³
S	47.816	47.829	47.702	47.437	47.248	46.916	:	-1,9
UK	:	:	442.800	455.422	463.923	481.304	:	8,7
SLO	:	:	:	:	:	10.772	11.277	4,7 ⁴

(1) Samo za razpoložljive podatke.

(3) 1997-1998 v %.

(2) 1994-1996 v %.

(6) 1999-2000 v %.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 70 in Banka statističnih podatkov [[URL:http://www.sigov.si/zrs/slo/index.html](http://www.sigov.si/zrs/slo/index.html)], 15.3.2002.

5.2.2.2 Delež delovno aktivnih prebivalcev v kreditnih institucijah v skupnem številu delovno aktivnih prebivalcev v državah EU in Sloveniji

V letu 1994 je predstavljalo delovno aktivno prebivalstvo v kreditnih institucijah v državah EU 1,90% vsega delovno aktivnega prebivalstva, v letu 1999 pa 1,81%. Deleži se po državah razlikujejo. Na Švedskem je v letu 1999 delovno aktivno prebivalstvo kreditnih institucij predstavljalo le 1,16% vseh delovno aktivnih prebivalcev, v Luxemburgu pa 12,11%. Poleg Luxemburga imajo delež nad povprečjem EU v letu 1999 še Belgija (1,85%), Avstrija (1,99%) in Nemčija (2,1%) (glej Tab.11, na str. 36).

Delovno aktivno prebivalstvo kreditnih institucij v Sloveniji je v letu 1999 predstavljalo 1,42% vseh delovno aktivnih prebivalcev v opazovanem letu, kar uvršča Slovenijo k državam EU, ki imajo ta delež nižji od povprečja v EU. Slovenija ima v letu 1999 večji delež delovno aktivnega prebivalstva kreditnih institucij v vseh delovno aktivnih prebivalcih od Švedske (1,16%), Portugalske (1,27%) in Grčije (1,41%), manjši pa od vseh ostalih držav EU (glej Tab.11, na str. 36).

5.2.2.3 Delovno aktivno prebivalstvo na kreditno institucijo

V EU so v letu 1999 zabeležili povprečno 342 delovno aktivnih prebivalcev na kreditno institucijo. V primerjavi z letom 1997 se je število povečalo za 21,8%. Število delovno aktivnih prebivalcev na kreditno institucijo je po državah različno. Kreditne institucije v Grčiji, kjer je bilo število delovno aktivnega prebivalstva na kreditno institucijo najvišje, so tako imele v povprečju 1.359 delovno aktivnih prebivalcev na kreditno institucijo. Najmanj delovno aktivnih prebivalcev na kreditno institucijo pa je bilo v letu 1999 v Luxemburgu (101) in v Avstriji (84) (glej Tab.11, na str. 36).

Slovenija je v primerjavi z državami EU majhna država (po velikosti in številu prebivalcev, glej Prilogo 9) z majhnimi kreditnimi institucijami. Da imamo majhne kredite institucije, dokazuje tudi to, da imamo več kreditnih institucij na 1 mio prebivalcev (49 kreditnih institucij na 1 mio preb. v letu 1999) kot npr. v Nemčiji (37 kreditnih institucij na 1 mio preb. v letu 1999), Franciji (19 kreditnih institucij na 1 mio preb.) (glej Prilogo 10). Posledica tega je, da smo imeli v Sloveniji v letu 1999 v povprečju 108 delovno aktivnih prebivalcev na kreditno institucijo, manjše število sta imeli le Avstrija in Luxemburg.

V nadaljevanju sem kreditne institucije v državah EU in v Sloveniji primerjala s pomočjo nekaterih finančnih spremenljivk in kazalcev. Vključene spremenljivke in kazalce sem v naslednji točki tudi predstavila.

Tabela 11: Delovno aktivno prebivalstvo kreditnih institucij kot % vsega delovno aktivnega prebivalstva in število delovno aktivnih oseb na kreditno institucijo v EU in Sloveniji v letu 1994 in 1999

	Delovno aktivno prebivalstvo v kreditnih institucijah/delovno aktivno prebivalstvo (v %)		Delovno aktivno prebivalstvo na kreditno institucijo		
	1994	1999	1994	1999	1994-1999 v %
EU-15¹	1,90	1,81	243	342	21,8
B	2,10	1,85	644	830	28,9
DK	1,93	1,78	234	239	2,2
D	2,12	2,10	203	248	22,2
EL	1,30	1,41	1.259	1.359	8,0
E	2,14	1,80	492	641	30,2
F	1,76	1,72	272	340	24,8
IRL	1,86	-	574	-	14,8 ²
I	1,69	1,67	338	394	16,5
L	10,75	12,11	79	101	27,0
NL	1,63	1,75	619	746	20,4
A	-	1,99	70	84	20,5
P	1,45	1,27	213	279	31,3
FIN	-	-	101	-	-4,6 ³
S	-	1,16	201	221	10,2
UK	-	1,76	-	978	22,4 ⁴
SLO⁵	:	1,42	:	108	-

(1) Samo za razpoložljive podatke.

(2) 1994-1996 v %.

(3) 1997-1998 v %.

(4) 1996-1999 v %.

(5) Za Slovenijo sem pri izračunu uporabila podatke iz Tab. 3 na str. 25, Tab. 9 na str. 32 in Prilogo 3.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 71.

5.3 Finančne spremenljivke in kazalci poslovanja kreditnih institucij v Evropski uniji in Sloveniji

Najpomembnejše spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij so spremenljivke, ki izhajajo iz sklopa računovodskih podatkov iz bilance stanja in izkaza uspeha kreditnih institucij. Podatki iz računovodskih izkazov kreditnih institucij dajejo realno sliko o poslovanju kreditnih institucij, so točni, zanesljivi, primerljivi (v skladu z računovodskimi standardi), saj jih

morajo kreditne institucije redno poročati nadzornim oblastem (v večini držav je to centralna banka).

Med vsemi spremenljivkami strukturne statistike kreditnih institucij, za katere je potrebno zbirati podatke, je največ spremenljivk iz računovodskih izkazov, in sicer 31 spremenljivk od skupno 57-ih spremenljivk, od tega 25 spremenljivk iz izkaza uspeha in 6 iz bilance stanja (glej Prilogo 1). Analiza kreditnih institucij s pomočjo vseh spremenljivk bi bila za mojo nalogo preobširna, zato sem v analizo vključila naslednje spremenljivke:

1. IZ IZKAZA USPEHA

- “Vrednost proizvodnje” (12 12 0);
- “Dobiček ali izguba v poslovnem letu” (42 60 0).

2. IZ BILANCE STANJA

- “Bilančna vsota” (43 30 0);
- “Posojila in krediti strankam” (43 11 0);
- “Dolgovi do strank” (43 21 0).

Kreditne institucije pa sem analizirala tudi z dvema finančnima kazalcema, ki jih lahko izračunamo iz spremenljivk strukturne statistike kreditnih institucij iz izkaza uspeha (“Prihodek čistih obresti/Neobrestni prihodki” in “Čiste obresti/Čiste provizije”).

5.3.1 Analiza kreditnih institucij v Evropski uniji in Sloveniji s spremenljivkami in finančnimi kazalci, ki izhajajo iz izkaza uspeha kreditnih institucij

Izkaz uspeha (oz. izkaz poslovnega izida po novih standardih 2002)³⁶ je računovodski izkaz, v katerem je pošteno prikazan poslovni izid v obračunskem obdobju, za katerega se sestavi (Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 27).

Spremenljivke iz izkaza uspeha so v večini osnovne računovodske postavke izkaza uspeha, ki so v Sloveniji določene s standardom 31, nekatere spremenljivke pa so izvedene iz osnovnih spremenljivk in jih je potrebno izračunati.

5.3.1.1 Spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij iz izkaza uspeha kreditnih institucij

V analizo sem vključila le dve spremenljivki, za kateri menim, da sta za primerjavo najpomembnejši. To sta “Vrednost proizvodnje” in “Dobiček ali izguba v poslovnem letu”.

³⁶ Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju: SRS) iz leta 1993 so bili v letu 2002 spremenjeni in dopolnjeni z novimi SRS 2002, ki so prinesli tudi določene spremembe v standardu 31, ki je predpisan za banke, hranilnice in HKS ter druge osebe, ki v skladu z opredelitvami v zakonu o bančništvu opravljajo bančne storitve (SRS 31, 2002). Standard 31 izhaja iz smernice Evropske skupnosti št. 86/635/EEC o letnih obračunih in konsolidiranih računih bank in drugih finančnih organizacij ter upošteva mednarodni standard 30 (SRS, 1993).

5.3.1.1.1 Vrednost proizvodnje (12 12 0)

Vrednost proizvodnje je splošna spremenljivka iz aneksa 1, ki je izvedena spremenljivka, zato jo je potrebno izračunati iz naslednjih spremenljivk: 42 11 0 "Prihodki od obresti in podobni prihodki" - 42 12 0 "Odhodki od obresti in podobni odhodki" + 42 14 0 "Prejete provizije" + 42 13 1 "Prihodki iz tržnih vrednostnih papirjev" + 42 20 0 "Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov" + 42 31 0 "Drugi prihodki od poslovanja" (Special Feature on Banking, 2001, str. 90).

V strukturi statistiki kreditnih institucij se ime spremenljivke "Vrednost proizvodnje" uporablja zaradi konsistentnosti z metodologijo SSP. Ker pa je ta izraz v primeru kreditnih institucij neprimeren, sem v nadaljevanju pri razlagah uporabila namesto "Vrednost proizvodnje" izraz "Vrednost opravljenih storitev".

Za bančni sektor EU-15 je bilo v letih med 1994 in 1999 obdobje rasti. Kot vidimo v Tabeli 12, je vrednost opravljenih storitev kreditnih institucij narasla iz 327.129 mio ECU-jev v letu 1994 na 480.178 mio eurov v letu 1999, kar pomeni, da se je povečala za 39,1% (podatki za Nemčijo, Grčijo, Irsko, Luxemburg, Avstrijo in Finsko niso vključeni). V letih 1997 do 1999 je bila rast v vrednosti opravljenih storitev predvsem posledica povišanja postavk neobrestnih prihodkov. V tem času so prihodki od obresti in podobni prihodki (podatki za Irsko in Finsko niso vključeni) zrasli le za 3% (glej Prilogo 6), prihodki iz tržnih vrednostnih papirjev za 30,9% in prejete provizije za 42,2% (glej Prilogo 7) (Special Feature on Banking, 2001, str. 53).

Rast vrednosti opravljenih storitev kreditnih institucij je bila v letu 1999 v primerjavi z letom 1994 po državah različna, od 16,4% v Španiji in 18,8% v Franciji do 60,4% v Italiji. V Avstriji pa je bila vrednost proizvodnje kreditnih institucij v letu 1999 nižja za 3,1% v primerjavi z letom 1997 (Special Feature on Banking, 2001, str. 53-61).

Vrednost opravljenih storitev kreditnih institucij v Sloveniji se je v letu 1999 v primerjavi z letom 1997 nominalno povečala za 4,7%. Če upoštevamo še povprečno stopnjo inflacije v tem obdobju (v letu 1998-6,5%, v letu 1999-8%), potem se je v tem obdobju v Sloveniji vrednost opravljenih storitev v kreditnih institucijah realno zmanjšala (Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 8). V primerjavi z ostalimi državami imajo slovenske kreditne institucije zelo majhno vrednost opravljenih storitev. Vrednost opravljenih storitev kreditnih institucij pa se je ravno tako kot v državah EU povečevala tudi v Sloveniji zaradi neobrestnih prihodkov (glej Prilogo 4).

Tabela 12: Vrednost proizvodnje v kreditnih institucijah v državah EU in Sloveniji (mio ECU (94-98)/EUR (99)), 1994-1999

v mio ECU, mio

EUR

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	1994-1999 v %
EU-15¹	327.129	332.508	345.131	427.360	476.833	480.178	39,1
B	9.820	10.850	11.644	13.032	15.015	15.412	57,0
DK	10.197	7.057	7.266	7.048	7.363	7.715	9,3 ²
D	85.205	86.837	89.278	105.214	111.100	116.897	11,1
EL	:	:	:	4.240	4.567	7.600	79,2 ³
E	26.249	26.243	28.335	28.587	37.515	30.556	16,4
F	57.362	60.878	59.364	60.187	64.416	68.151	18,8
IRL	:	:	:	:	:	:	-
I	45.478	43.053	49.110	67.740	74.831	73.112	60,8
L	:	:	:	3.456	7.622	7.809	21,0
NL	13.221	14.444	15.866	17.448	18.313	19.871	50,3
A	:	:	:	11.726	12.393	11.361	-3,1
P	4.478	4.902	5.477	6.024	6.833	6.413	43,2
FIN	:	3.140	3.392	3.875	4.219	:	8,9 ⁴
S	6.854	7.113	7.329	10.398	11.160	10.540	53,8
UK	68.266	67.992	68.070	84.384	101.486	104.740	53,4
SLO⁵	:	:	:	691,8	712,4	724,5	4,7 ³

(1) Samo za razpoložljive podatke. (3) 1997-1999 v %. (5) Izračun vrednosti proizvodnje za kreditne institucije v Sloveniji je v Prilogi 4.
 (2) 1995-1999 v %. (4) 1997-1998 v %.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 61 in Priloga 4.

5.3.1.1.2 Dobiček ali izguba v poslovnem letu (42 60 0)

Dobiček ali izguba v poslovnem letu je osnovna postavka izkaza uspeha.

Donosnost evropskih kreditnih institucij je bila pod pozitivnim vplivom povečevanja poslovanja kreditnih institucij v opazovanem obdobju (1997-1999). Dobiček je v poslovnem letu 1997 v EU znašal 46.847 mio ECU-jev, v letu 1999 pa 81.499 mio eurov. Povečal se je za 77,6% (podatki za Irsko in Finsko niso vključeni). Dobiček kreditnih institucij je v opazovanih letih narasel v vseh državah, izjema je Danska, kjer se je v letu 1999 dobiček kreditnih institucij znižal za 7,5% v primerjavi z letom 1997 (glej Tab. 13, na naslednji strani).

Tabela 13: Dobiček ali izguba kreditnih institucij v državah EU in Sloveniji
(mio ECU (97-98)/EUR (99), 1997-1999

v mio ECU, mio EUR

	1997	1998	1999	1997-1999 v %
EU-15¹	46.847,0	73.414,0	81.499,0	77,6
B	1.992,0	2.092,0	2.890,0	45,1
DK	2.357	2.281	2.181	-7,5
D	10.591,0	18.222,0	12.603,0	15,1
EL	617,0	735,0	2.861,0	363,7
E	6.371,0	6.691,0	7.209,0	13,2
F	5.593,0	10.476,0	11.413,0	104,1
IRL	:	:	:	-
I	1.338,0	7.343,0	9.807,0	632,8
L	1.765,0	2.442,0	2.043,0	15,8
NL	4.490,0	4.465,0	6.767,0	50,7
A	1.240,0	1.512,0	1.778,0	43,4
P	1.296,0	1.451,0	1.632,0	25,9
FIN	966,0	977,0	:	1,2 ²
S	1.618,0	2.855,0	3.012,0	86,1
UK	6.253,0	11.873,0	17.303,0	176,7
SLO	109,5	141,6	103,5	-26,9 ³

(1) Samo za razpoložljive podatke.

(2) 1997-1998 v %.

(3) 1998-1999 v %.

(4) Dobiček kreditnih institucij v Sloveniji je po letih znašal (Poslovanje bančnega sistema v letu 1998 in 1999, str. 31,38,40):

➤ v letu 1997: 19.753 mio SIT;

➤ v letu 1998: 26.376 mio SIT;

➤ v letu 1999: 20.050 mio SIT.

Za preračunavanje v XEU (97-98) in EUR (99) sem uporabila povprečne letne tečaje Banke Slovenije, že navedene v opombi Tab. 6 na str. 30.

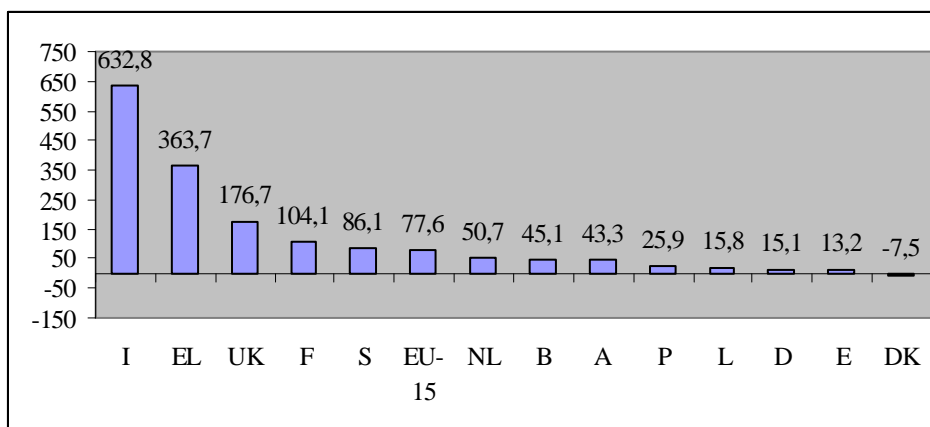
Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 6, Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, 2000, str. 31 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 38-40.

V Španiji se je dobiček kreditnih institucij v letu 1999 povečal za 13,2% v primerjavi z letom 1997, v švedskih kreditnih institucijah pa za 86,1%. Dramatično povečanje dobička pa so kreditne institucije dosegle v naslednjih državah: Francija (104,1%), Velika Britanija (176,7%), Grčija (363,7%) in Italija (632,8%) (glej Tab. 13, na tej strani).

V Sloveniji je bil dobiček kreditnih institucij v letu 1999 manjši kot v letu 1998, kot vidimo v Tabeli 13, in sicer za 26,9%.

Spremembe (v %) dobička kreditnih institucij v državah EU, za katere so razpoložljivi podatki, so grafično prikazane na Sliki 6 na naslednji strani.

Slika 6: Sprememba v dobičku v poslovnem letu za kreditne institucije v državah EU in Sloveniji (%), 1997-1999

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 53, Poslovanje bančnega sistema v letu 1998,

2000, str. 31 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 38-40.

5.3.1.2 Finančni kazalci, izračunani iz spremenljivk iz izkaza uspeha

Za primerjavo evropskih in slovenskih kreditnih institucij sem izbrala dva finančna kazalca, ki sem ju izračunala s pomočjo spremenljivk iz izkaza uspeha, to sta:

- “Prihodek čistih obresti/Neobrestni prihodki” (angl. net interest income/non-interest income);
- “Čiste obresti/Čiste provizije”.

Za države EU sta oba našeta kazalca že izračunana v publikaciji “Special Feature on Banking”, za Slovenijo pa sem ju izračunala. Izračuna sta v Prilogi 5 in Prilogi 6.

5.3.1.2.1 *Prihodek čistih obresti/Neobrestni prihodki*

Kot že rečeno, se kazalec “Prihodek čistih obresti/Neobrestni prihodki” izračuna iz spremenljivk iz izkaza uspeha, in sicer: (42 11 0 “Prihodki od obresti in podobni prihodki” - 42 12 0 “Odhodki za obresti in podobni odhodki”) / (42 13 0 “Prihodki iz vrednostnih papirjev” + 42 14 0 “Prejete provizije” + 42 20 0 “Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov + 42 31 0 “Drugi prihodki od poslovanja”).

Kazalec “Prihodek čistih obresti/neobrestni prihodki”, ki se je v primeru kreditnih institucij v EU in Sloveniji v opazovanem obdobju (1997-1999) zmanjševal, kaže, v kolikšni meri so v kreditnih institucijah neobrestni prihodki nadomestili prihodke iz postavke čistih obresti. V letu 1997 je ta finančni kazalec za EU-15 znašal 1,19, kar pomeni, da so prihodki čistih obresti presegali neobrestne prihodke. V letu 1999 pa je v državah EU znašal 0,92, kar pa nam kaže na to, da so relativno pomembnejši neobrestni prihodki. V vseh državah je bil kazalec v letu 1999 nižji kot v letu 1997, le v Španiji se je povečal iz 0,52 v letu 1997 na 0,99 v letu 1999. V 5 državah EU pa je bilo v letu 1999 razmerje čiste obresti/neobrestni prihodki nad povprečjem EU-15: Danska (2,27), Portugalska (1,43), Nemčija (1,3), Nizozemska (1,27) in Belgija (1,22) (glej Tab. 14, na str. 43).

V Sloveniji so bili v analiziranih letih (1997-1999) med prihodki kreditnih institucij vedno prevladajoči neobrestni prihodki, ker je bilo razmerje med čistimi obrestmi in neobrestnimi prihodki vedno pod vrednostjo 1 (0,71 v letu 1999) (glej Tab. 14, na str. 43).

5.3.1.2.2 *Čiste obresti/Čiste provizije*

Kazalec “Čiste obresti/Čiste provizije” kaže na to, da v bančnem sektorju storitve, ki prinašajo prihodek iz obresti, zamenjujejo storitve, ki prinašajo prihodke v obliki provizij. Prihodki iz naslova čistih obresti so tradicionalni prihodki evropskega bančnega sektorja. Trend zadnjega desetletja pa je naraščanje prihodkov iz naslova provizij. Te oblike prihodkov postajajo vedno

bolj pomembne. Kazalec se izračuna iz naslednjih spremenljivk (Special Feature on Banking, 2001, str. 90): (42 11 0 "Prihodki od obresti in podobni prihodki" - 42 12 0 "Odhodki od obresti in podobni odhodki" / 42 14 0 "Prejete provizije" – 42 15 0 "Dane provizije").

Razmerje med čistimi obrestmi in čistimi provizijami je za EU-15 v letu 1999 znašalo 2,3. V letu 1997 pa je bila njegova vrednost 3,13. V letu 1997 je bila vrednost čistih obresti 3,13 krat večja od vrednosti čistih provizij, v letu 1999 pa samo še 2,3-krat. Najbolj dramatično znižanje kazalca je bilo na Danskem; iz 20,11 v letu 1997 na 3,66 v letu 1999. V Španiji pa se je kazalec povečal iz 1,99 v letu 1997 na 2,87 v letu 1999 (glej Tab.14, na str. 43).

Kazalec "Čiste obresti/Čiste provizije" je v Sloveniji v letu 1997, kot vidimo v Tabeli 14, znašal 2,03. V letu 1999 pa se je zmanjšal na 1,79, kar nam pove, da prihajajo tako kot v evropskih tudi v slovenskih kreditnih institucijah v ospredje bančne storitve, ki prinašajo prihodke v obliki provizij.

Tabela 14: Kazalec "Prihodek čistih obresti/Neobrestni prihodki" in "Čiste obresti/Čiste Provizije" v EU-15 in Sloveniji, 1997-1999

	Čiste obresti/neobrestni prihodki			Čiste obresti/čiste provizije		
	1997	1998	1999	1997	1998	1999
EU-15¹	1,19	0,94	0,92	3,13	2,64	2,30
B	1,54	1,22	1,22	7,11	5,20	4,49
DK	2,31	2,31	2,27	20,11	3,87	3,66
D	1,74	1,43	1,30	3,78	3,37	2,95
EL	1,18	1,14	0,65	2,61	3,07	2,24
E	0,52	0,96	0,99	1,99	3,12	2,87
F	0,69	0,56	0,59	2,15	1,82	1,76
IRL	-	-	-	-	-	-
I	1,15	0,97	0,74	3,05	2,11	1,42

L	0,81	0,59	0,63	1,73	1,44	1,31
NL	1,58	1,66	1,27	3,27	3,04	2,99
A	1,23	1,02	0,97	3,15	2,75	2,54
P	1,76	1,42	1,43	5,45	4,32	3,93
FIN	1,38	1,28	-	2,84	2,91	-
S	1,40	0,91	0,98	3,14	2,87	2,54
UK	1,24	0,62	0,80	3,03	2,32	2,33
SLO	0,80	0,81	0,71	2,03	1,93	1,79

(1) Samo za razpoložljive podatke.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 63.

5.3.2 Analiza kreditnih institucij v Evropski uniji in Sloveniji s spremenljivkami in finančnimi kazalci, ki izhajajo iz bilance stanja kreditnih institucij

Bilanca stanja je računovodski izkaz, v katerem je pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev na koncu poslovnega leta ali medletnega obračunskega obdobja, za katerega se sestavi (Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 22).

5.3.2.1 Spremenljivke strukturne statistike kreditnih institucij iz bilance stanja kreditnih institucij

Izmed 6 spremenljivk, ki se nanašajo na računovodske podatke iz bilance stanja, sem analizo omejila na spremenljivke:

- “Bilančna vsota” (43 30 0);
- “Posojila in krediti strankam” (43 11 0);
- “Dolgovi do strank” (43 21 0).

5.3.2.1.1 *Bilančna vsota (43 30 0)*

To ni osnovna računovodska postavka, jo je pa mogoče izračunati iz bilančnih postavk, in sicer kot seštevek vseh postavk pasivne ali aktivne strani bilance stanja kreditnih institucij. Bilančna vsota nam pove, kakšen je znesek celotnega premoženja, s katerim kreditna institucija razpolaga.

Bilančna vsota vseh kreditnih institucij v EU-15 (podatki za Irsko in Finsko niso vključeni) je v letu 1999 znašala 20.273 mia eurov, kar je za 18,6% več, kot je bila v letu 1997 (17.356 mia ECU-jev). Bilančna vsota kreditnih institucij se je povečala v vseh državah EU, razen na Švedskem (-8,1%). Najbolj se je bilančna vsota povečala na Portugalskem (35,1%) in na Nizozemskem (31,2%). Države članice EU, ki imajo največjo bilančno vsoto kreditnih institucij v letu 1999 so Nemčija (6.493 mia eurov), Velika Britanija (4.231 mia eurov), Francija (2.858

mia eurov), Italija (1.718 mia eurov) in Španija (1.006 mia eurov). V drugih državah je bilančna vsota kreditnih institucij pod 1.000 mia eurov, ki rangira od 133 mia eurov v Grčiji do 904 mia eurov na Nizozemskem (glej Tab.15, na str. 45).

Kot vidimo v Tabeli 15, imajo kreditne institucije v Sloveniji v primerjavi s kreditnimi institucijami v ostalih državah zelo majhno bilančno vsoto. V letu 1999 je dosegla vrednost 14,1 mia eurov (0,2% bilančne vsote nemških kreditnih institucij), kar je tudi bistveno manj od bilančne vsote v vrednosti 133 mia eurov, ki so jo dosegle kreditne institucije v Grčiji, kjer je bila bilančna vsota najnižja v državah EU. Vse to pa je razumljivo, saj v Sloveniji nimamo niti veliko niti velikih kreditnih institucij.

Dober kazalec o razvitosti sektorja kreditnih institucij po državah je bilančna vsota kot % BDP-ja držav. Kot vidimo iz Tabele 15, predstavlja bilančna vsota vseh kreditnih institucij v Sloveniji v letu 1999 le 75-odstotni delež slovenskega BDP-ja. V vseh ostalih državah ima kazalec bilančna vsota kot % BDP-ja držav vrednost krepko nad 100%, največ v Luxemburgu (3.325 %). Ta kazalec še potrjuje dejstvo, da imamo v Sloveniji slabo razvit in majhen bančni sektor.

Tabela 15: Bilančna vsota kreditnih institucij v EU-15 in Sloveniji (mio ECU (97-98)/euro (99)) v letih 1997-1999 in bilančna vsota kot % BDP v letu 1999

v mio ECU, mio

EUR

	1997	1998	1999	1997-1999 v %	Bilančna vsota kot % BDP (1999)
EU-15¹	17.356.527,0	18.670.070,0	20.273.211,0	18,6	260
B	664.188,0	680.045,0	732.318,0	10,3	313
DK	322.562,0	357.841,0	384.534,0	19,2	233
D	5.308.002,0	5.906.088,0	6.493.520,0	22,3	328
EL	107.811,0	108.841,0	133.257,0	23,6	114
E	847.346,0	904.261,0	1.006.155,0	18,7	179
F	2.450.413,0	2.500.452,0	2.858.599,0	16,7	218
IRL	134.113,0	:	:	-	-

I	1.572.533,0	1.604.178,0	1.718.355,0	9,3	155
L	514.109,0	537.148,0	598.459,0	16,4	3.325
NL	689.698,0	766.543,0	904.862,0	31,2	242
A	430.598,0	472.078,0	515.937,0	19,8	262
P	223.364,0	284.862,0	303.150,0	35,1	283
FIN	125.495,0	121.974,0	:	-2,8 ²	-
S	427.645,0	370.349,0	393.010,0	-8,1	174
UK	3.537.651,0	4.055.409,0	4.231.053,0	19,6	313
SLO³	11.903,2	12.900,0	14.110,7	18,5	75

(1) Samo za razpoložljive podatke.

(2) 1997-1998 v %.

(3) Izračun za spremenljivko "Bilančna vsota" je v Tab. 6, na str. 30. Za izračun kazalca "Bilančna vsota kot % BDP" v letu 1999 sem si pomagala s Prilogo 11.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 64 in Tabela 6 na str. 30.

5.3.2.1.2 Posojila in krediti strankam (43 11 0)

Spremenljivka "Posojila in krediti strankam" je osnovna postavka v bilanci stanja.

Posojila in krediti strankam so v večini držav najpomembnejša skupina v povprečni strukturi aktive kreditnih institucij. V letu 1999 je spremenljivka posojila in krediti strankam kreditnih institucij v EU-15 predstavljala 53,4-odstotni delež celotne bilančne vsote kreditnih institucij. V večini držav je bil delež v letu 1999 nad 30%, le v Italiji ne, kjer je skupina posojila in krediti strankam predstavljala le 19,6% vseh naložb kreditnih institucij (glej Tab. 16, na naslednji strani). Iz tabele 16 vidimo tudi, da se je vrednost spremenljivke posojila in krediti strankam kreditnih institucij v opazovanem obdobju (1997-1999) povečevala, in sicer za največ v Grčiji (38,5%), najmanj pa na Švedskem (1,5%) in na Finskem (0,8% - sprememba 1997-1998).

V Sloveniji ta spremenljivka najbolj ustreza postavki "Posojila strankam, ki niso banke" iz bilance stanja. Posojila in krediti strankam kreditnih institucij so v letu 1999 v Sloveniji predstavljali 51,5-odstotni delež vseh naložb (leta 1997 41,6-odstotni delež). Vrednost spremenljivke posojila in krediti strankam kreditnih institucij pa se je v letu 1999 v primerjavi z letom 1997 povečala za 46,9%, kar je za največ v vseh analiziranih državah.

Tabela 16: Posojila in krediti strankam kreditnih institucij v EU-15 in Sloveniji
(mio ECU (97-98)/euro (99)) v obdobju 1997-1999 in delež te spremenljivke
v bilančni vsoti kreditnih institucij (v %) za leti 1997 in 1999

v mio ECU, mio

EUR

	Posojila in krediti strankam	Posojila in krediti strankam kot % bilančne vsote
--	-------------------------------------	--

	1997	1998	1999	1999-1997 v %	1997	1999
EU-15¹	9.240.114,0	10.034.311,0	10.819.601,0	19,1	53,2	53,4
B	226.869,0	235.664,0	257.171,0	13,4	34,2	35,1
DK	204.696,0	218.462,0	240.556,0	17,5	63,5	62,6
D	2.720.949,0	2.943.973,0	3.187.066,0	17,1	51,3	49,1
EL	37.863,0	42.207,0	52.455,0	38,5	35,1	39,4
E	413.659,0	464.813,0	531.330,0	28,4	48,8	52,8
F	796.519,0	824.657,0	938.420,0	17,8	32,5	32,8
IRL	66.577,0	:	:	-	49,6	-
I	716.925,0	762.475,0	840.895,0	17,3	45,6	48,9
L	96.311,0	97.542,0	117.233,0	21,7	18,7	19,6
NL	412.900,0	459.329,0	522.989,0	26,7	59,9	57,8
A	220.333,0	233.495,0	252.828,0	14,7	51,2	49,0
P	90.284,0	110.640,0	122.783,0	36,0	40,2	40,5
FIN	85.576,0	86.250,0	:	0,8 ²	68,2	-
S	242.300,0	231.636,0	246.359,0	1,5	56,7	62,7
UK	2.908.054,0	3.323.166,0	3.509.516,0	20,7	82,2	82,9
SLO	4.947,5	6.091,8	7.268,2	46,9	41,6	51,5

(1) Samo za razpoložljive podatke.

(2) 1997-1998 v %.

(3) Vrednost postavke "Posojila strankam, ki niso banke" v Sloveniji po letih (Poslovanje bančnega sistema v letu 1998 in 1999, str. 31-40):

- v letu 1997: 892.530,1 mio SIT;
- v letu 1998: 1.134.698,0 mio SIT;
- v letu 1999: 1.407.306,0 mio SIT.

Za preračunavanje v XEU (97-98) in EUR (99) sem uporabila povprečne letne tečaje Banke Slovenija že navedene v opombi Tabele 6 na str. 30.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 64-65, Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, 2000, str. 25-28 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 33-34.

5.3.2.1.3 Dolgovi do strank (43 21 0)

Spremenljivka "Dolgovi do strank" je osnovna postavka v bilanci stanja.

Tabela 17: Dolgovi do strank kreditnih institucij v EU-15 in Sloveniji

(mio ECU (97-98)/euro (99)) v obdobju 1997-1999 in delež te spremenljivke v bilančni vsoti kreditnih institucij (v %) za leti 1997 in 1999

v mio ECU, mio

EUR

	Dolgovi do strank				Dolgovi do strank kot % bilančne vsote	
	1997	1998	1999	1997-1999 v %	1997	1999

EU-15¹	8.574.135,0	9.066.435,0	9.771.214	15,6	39,4	48,2
B	260.135,0	274.713,0	295.552,0	13,6	39,2	40,4
DK	85.298,0	94.354,0	102.639,0	20,3	26,4	26,7
D	2.166.572,0	2.315.487,0	2.505.126,0	15,6	40,8	38,6
EL	80.155,0	81.567,0	89.756,0	12,0	74,3	67,4
E	453.673,0	466.527,0	537.825,0	18,5	53,5	53,5
F	741.648,0	775.526,0	813.375,0	9,7	30,3	28,5
IRL	63.685,0	:	:	-	47,5	-
I	592.923,0	570.117,0	607.115,0	2,4	37,7	35,3
L	193.260,0	190.148,0	193.825,0	0,3	37,6	32,4
NL	336.384,0	356.128,0	386.356,0	14,9	48,8	42,7
A	130.225,0	154.109,0	176.125,0	35,2	30,2	34,1
P	122.436,0	132.245,0	120.146,0	-1,9	54,6	39,6
FIN	56.951,0	57.195,0	:	0,4	45,4	-
S	113.224,0	101.589,0	107.586,0	-5,0	26,5	27,4
UK	3.177.568,0	3.496.730,0	3.835.788,0	20,7	89,8	90,7
SLO	7.974,1	9.138,6	9.804,9	23,0	67,0	69,5

(1) Samo za razpoložljive podatke.

(2) Vrednost postavke "Dolgovi do strank, ki niso banke" v Sloveniji po letih (Poslovanje bančnega sistema v letu 1998 in 1999, str. 31-40):

- v letu 1997: 1.438.524,7 mio SIT;
- v letu 1998: 1.702.219,0 mio SIT;
- v letu 1999: 1.898.477,0 mio SIT.

Za preračunavanje v XEU (97-98) in EUR (99) sem uporabila povprečne letne tečaje BS navedene v opombi Tabele 6, na str. 30.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 64-65, Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, 2000, str. 25-28 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 33-34.

"Dolgovi do strank" so najpomembnejša postavka v pasivi bilanc kreditnih institucij. Njihov delež v bilančni vsoti kreditnih institucij se je v EU-15 povečal z 39,4% v letu 1997 na 48,2% v letu 1999. Najmanjši delež te postavke v pasivi bilance stanja so v letu 1999 imele kreditne institucije na Danskem (26,7%), največji pa kreditne institucije v Veliki Britaniji (90,7%) (glej Tab. 17, na str. 47).

Vrednost postavke se je v letu 1999 v primerjavi z letom 1997 povečala v kreditnih institucijah vseh držav, razen na Portugalskem (-1,9%) in na Švedskem (-5,0%), kjer pa se je znižala.

Spremenljivka dolgovi do strank v Sloveniji najbolj ustreza postavki iz bilance stanja – "Dolgovi do strank, ki niso banke". Kot vidimo v Tabeli 17, je delež te postavke v pasivi bilance stanja slovenskih kreditnih institucij v letu 1999 znašal 69,5%, v letu 1997 pa je znašal 67,0%. Vrednost dolgov do strank se je tudi v Sloveniji kot v večini držav EU povečala v letu 1999 v primerjavi z letom 1997, in sicer za 23,0%.

V naslednjem poglavju pa sem v sklepu povzela prejšnja poglavja in na kratko predstavila ugotovitve poskusa analize.

6 SKLEP

V času globalizacije in informacijske družbe se povečuje povpraševanje po kakovostnih statističnih informacijah. Kakovostni statistični podatki, to je ažurni, točni, zanesljivi podatki, ki ustrezajo po vsebini glede na namen uporabe in po razčlenjenosti in ki so uporabniku dosegljivi, so zelo pomembni pri poslovnem odločanju držav in poslovnih subjektov. Poleg tega pa zahteva učinkovito delovanje skupnega ekonomskega prostora, kot je EU, obsežne, primerljive in zanesljive informacije o strukturi, dejavnosti in uspešnosti gospodarstva tako na evropski ravni kot v svetovnem merilu. Takšne informacije, ki bodo dajale celovit in dovolj podroben prikaz ekonomskega dogajanja in ki so med državami primerljive omogoča SSP.

SSP je ena od pomembnih razvojnih področij uradne statistike v državah EU in tudi v Sloveniji, kot bodoči članici EU.

Eno od področij, s katerimi se ukvarja SSP, je strukturna statistika kreditnih institucij. Kreditne institucije so podjetja, katerih posel je sprejemanje vlog ali drugih vračljivih sredstev od občinstva ali javnosti in dajanje kreditov za svoj račun.

Zaradi razvoja enotnega finančnega prostora, liberalizacije finančnih storitev in prostega pretoka kapitala ter uvedbe enotnega denarja postajajo informacije o strukturi, dejavnosti in uspešnosti kreditnih institucij, ki predstavljajo del finančnega prostora, vse pomembnejše. Formalna osnova SSP je uredba št. 58/97, ki določa SSP za vsa področja dejavnosti razen za področje A (Kmetijstvo, lov, gozdarstvo), B (Ribištvo) in L (Dejavnosti javne uprave in obrambe, obvezno socialno zavarovanje) klasifikacije dejavnosti Nace Rev.1. Področje kreditnih institucij pa posebej ureja aneks 6 osnovne te uredbe št. 58/97, ki še ni bil sprejet. Zaradi pomembnosti sektorja kreditnih institucij za enoten evropski finančni prostor pa lahko sklepamo, da bo kmalu stopil v veljavo, kar kaže tudi to, da države članice pospešeno uvajajo in dejansko že zbirajo podatke za strukturno statistiko kreditnih institucij.

Glavni del moje diplomske naloge predstavlja poskus analize kreditnih institucij v državah EU in Sloveniji s pomočjo spremenljivk in kazalcev SSP. Osnovni namen te naloge je namreč bil ugotoviti, v kakšnem obsegu je v Sloveniji mogoče zahtevam strukturne statistike kreditnih institucij zadostiti z že javno dostopnimi (sekundarnimi podatki) in na tej osnovi izvesti primerjalno analizo kreditnih institucij v Sloveniji in EU.

Glede na to, da je strukturna statistika kreditnih institucij novo, obsežno in zahtevno področje, sem se pri analizi soočila z več problemi. Veliko težav sem imela pri prevajanju spremenljivk strukturne statistike kreditnih institucij iz angleškega v slovenski jezik, kar je posledica neuskkljenosti slovenske terminologije z evropsko in neobstoja nekaterih pojavov ter izrazov v

Sloveniji. Poleg tega sem imela probleme tudi z izbiro ustreznih spremenljivk in kazalcev za analizo kreditnih institucij v EU in Sloveniji. Največ težav pa sem imela z identifikacijo razpoložljivih virov za izbrane spremenljivke in kazalce strukturne statistike kreditnih institucij v Sloveniji. Glede na to, da je v Sloveniji v letu 2002 predvidena šele priprava podatkov za leti 1999 in 2000, ni razpoložljive publikacije, kjer bi bili v celoti združeni podatki za strukturno statistiko kreditnih institucij, kot je to v primeru držav EU.

Za države EU sem podatke dobila v publikaciji "Special Feature on Banking, edition 2001", ki jo je izdal Eurostat. Podatke za strukturno statistiko kreditnih institucij v Sloveniji pa sem našla na spletnih straneh Banke Slovenije, Statističnega urada Republike Slovenije in Urada Republike Slovenije za makroekonomske odnose in razvoj. Banka Slovenija in Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj imata vso svojo izdano publikacijo razpoložljivo na spletnih straneh.

Zaradi omejitev v obsegu diplomske naloge in nerazpoložljivosti podatkov sem kreditne institucije v EU in Sloveniji primerjala z 10 izmed 57 spremenljivk strukturne statistike kreditnih institucij. Te spremenljivke so: "Število kreditnih institucij", "Število kreditnih institucij glede na pravni status", "Število kreditnih institucij po velikosti bilančne vsote" "Število kreditnih institucij po vrstah kreditnih institucij", "Delovno aktivno prebivalstvo", "Vrednost proizvodnje", "Dobiček ali izguba v poslovnem letu", "Bilančna vsota", "Posojila in krediti strankam" in "Dolgovi do strank".

Poleg naštetih spremenljivk pa sem v analizo vključila tudi nekatere kazalce, ki jih je mogoče izračunati iz spremenljivk strukturne statistike kreditnih institucij. V sklopu podatkov o zaposlenih sta to: "Delež delovno aktivnega prebivalstva kreditnih institucij v skupnem številu delovno aktivnega prebivalstva" in "Delovno aktivno prebivalstvo na kreditno institucijo". Pri podatkih iz izkaza uspeha pa še dva: "Čiste obresti/Neobrestni prihodki" in "Čiste obresti/Čiste provizije".

Analiza je pokazala, da se število kreditnih institucij v EU in Sloveniji zmanjšuje, kar je posledica koncentracije bančnega prostora.

Največ kreditnih institucij v EU v letu 1999 je imelo pravni status zadrug (47,3%), šele nato pravni status delniške družbe (30,5%). V Sloveniji primerljivih podatkov ni na voljo.

V EU je v letu 1999 delovalo največ kreditnih institucij, ki so po velikosti bilančne vsote spadale k majhnim kreditnim institucijam (3.346), najmanj pa k zelo velikim kreditnim institucijam (31). Iz raziskanih virov pa sem ugotovila, da v Sloveniji nimamo kreditnih institucij, ki bi spadale k zelo velikim in velikim kreditnim institucijam. Največ slovenskih kreditnih institucij je zelo majhnih in majhnih. Po podatkih o bilančni vsoti kreditnih institucij, ki so mi bili razpoložljivi, so bile v letu 1999 le tri slovenske banke take, ki so spadale k srednjim kreditnim institucijam (NLB, SKB in NKBM).

Strukturna statistika kreditnih institucij deli kreditne institucije v spremenljivki "Število kreditnih institucij po vrstah kreditnih institucij" na banke z licenco, specializirane kreditne institucije in druge kreditne institucije. V analizi sem ugotovila, da je največ kreditnih institucij v EU bank z licenco (94,7% v letu 1999). Podatkov za Slovenijo za to spremenljivko v raziskanih virih nisem dobila oz. v Sloveniji delimo kreditne institucije na banke, hranilnice in HKS. Največ je HKS, ki jih je bilo v letu 1999 68 od 99 kreditnih institucij.

Število delovno aktivnega prebivalstva v kreditnih institucijah se v državah EU povečuje. Temu gibanju sledijo tudi slovenske kreditne institucije, saj je bilo število delovno aktivnega prebivalstva v Sloveniji v letu 2000 za 4,7% večje kot v letu 1999 (ti dve leti sem primerjala zato, ker podatki za prejšnja leta v raziskanih virih niso bili razpoložljivi).

Za bančni sektor EU je bilo v letih med 1994 in 1999 obdobje rasti. Vrednost opravljenih storitev kreditnih institucij se je v letu 1999 v primerjavi z letom 1994 povečala za 39,1%. V Sloveniji se je vrednost opravljenih storitev kreditnih institucij v letu 1999 v primerjavi z letom 1997 nominalno povečala za 4,7%. Če upoštevamo povprečno stopnjo inflacije v tem obdobju (v letu 1998-6,5%, v letu 1999-8%), potem se je v tem obdobju v Sloveniji vrednost opravljenih storitev kreditnih institucij realno zmanjšala.

V Sloveniji je bil dobiček kreditnih institucij v letu 1999 manjši kot v letu 1998 za 26,9%. Dobiček kreditnih institucij se je zmanjšal tudi na Danskem, kjer je bil v letu 1999 za 7,5% manjši kot v letu 1997. V drugih državah pa se je dobiček kreditnih institucij v opazovanem obdobju (1997-1999) povečal, največ v Italiji (632,8%), Grčiji (363,7%), Veliki Britaniji (176,7%) in Franciji (104,1%). Po tej spremenljivki so kreditne institucije v Sloveniji v primerjavi s kreditnimi institucijami v državah EU dosegale najslabše rezultate.

Eno izmed gibanj, ki je značilno za razvoj kreditnih institucij v EU, je tudi proces imenovan z angleško besedo "disintermediation", ki pomeni direktno zbiranje sredstev preko kapitalskih trgov brez pomoči finančnega posredništva. Tradicionalni način poslovanja bank v Zahodni Evropi pomeni to, da so le-te glavni vir financiranja podjetij. V zadnjih letih pa uporabljajo podjetja za financiranje svojih aktivnosti kapitalske trge

Zaradi izgube prihodkov iz tega naslova so bile banke prisiljene spremeniti svojo paleto storitev. Začele so nuditi nove storitve, ki prinašajo prihodke v obliki provizij. Te storitve v evropskih kreditnih institucijah imenujejo "storitve za stranke" in gre predvsem za storitve povezane s podporo in svetovanjem investitorjem pri njihovem odločanju glede financiranja na kapitalskem trgu. Progresivno zmanjševanje kazalca "Čiste obresti/Čiste provizije" kaže na evolucijo takih storitev, ki prinašajo prihodke v obliki provizij. Temu trendu sledijo tudi kreditne institucije v Sloveniji, saj se je kazalec v slovenskih kreditnih institucijah zmanjšal iz 2,03 v letu 1997 na 1,79 v letu 1999. Za kreditne institucije v EU je v letu 1999 znašal 2,3.

Tako v Sloveniji kot v državah EU predstavljajo "Posojila in krediti strankam" najpomembnejšo skupino v povprečni strukturi aktive kreditnih institucij (delež nad 30% v celotni bilančni vsoti), "Dolgovi do strank" pa najpomembnejšo postavko pasive bilance stanja kreditnih institucij (v večini držav so deleži nad 30%).

V analizi kreditnih institucij v EU in Sloveniji s pomočjo spremenljivk in kazalcev SSP sem ugotovila, da slovenske kreditne institucije sledijo spremembam na evropskem bančnem trgu. So pa v primerjavi z njimi še vedno zelo majhne. Slovenske kreditne institucije, ki želijo ostati v svetovni tržni igri, se bodo morale tem procesom prilagoditi, se organizacijsko prenoviti in poiskati svojo priložnost na skupnem evropskem trgu. V teh procesih bodo ustrezne informacije kot osnova za oblikovanje ustrezne strategije in sprejemanje odločitev nepogrešljive in v tem okviru bo imela SSP kreditnih institucij kot evropski statistični standard pomembno vlogo.

LITERATURA

1. Banka statističnih podatkov. [[URL:http://www.sigov.si/zrs/slo/index.html](http://www.sigov.si/zrs/slo/index.html)], 15.3.2002.
2. Banovec Tomaž: Uporaba administrativnih virov za statistiko in mednarodne primerjave: Slovenija-evidence in državna statistika. Zbornik referatov 10. Mednarodnega statističnega posvetovanja: Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno delovanje. Statistični dnevi Radenci 2000: Statistični urad RS, 2000. str. 61-70.
3. Bregar Lea, Ograjenšek Irena, Bavdaž Mojca: Ekonomska statistika 2000. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1999. 292 str.
4. Bregar Lea, Bavdaž Mojca: Structural Business Statistics and Role of Meta Database in its Development. Zbornik referatov 10. Mednarodnega statističnega posvetovanja: Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno delovanje. Statistični

- dnevi Radenci 2000: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2000. str. 528-538.
5. Bregar Lea, Bavdaž Mojca: Strukturne statistike podjetij. Gradivo za objavo. Ljubljana, 2001. 54.str.
 6. Celotna zaposlenost (delovno aktivno prebivalstvo) v Sloveniji - letna povprečja od 1997 do 1999. [[URL:http://www.ess.gov.si/Predstavitev/LetnaPorocila/lp00/tabele/t05n.html](http://www.ess.gov.si/Predstavitev/LetnaPorocila/lp00/tabele/t05n.html)], 18.4.2002.
 7. Česen Tanja et al.: Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1998 po sektorjih. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 2000, str. 29-30.
 8. Evaluation Report on Statistics on Credit Institutions. Luxemburg: Eurostat, 2001. 80 str. [[URL:http://www.forum.europa.eu.int/public/irc/dsis/bmethods/info/data/new/quality_papers.html](http://www.forum.europa.eu.int/public/irc/dsis/bmethods/info/data/new/quality_papers.html)], 17.1.2002.
 9. Gorjan Nataša: Vloga strukturne statistike podjetij pri spremljanju poslovanja slovenskega gospodarstva, 2001, [URL: <http://sigov.si/zrs/eng/rad01/r29.doc>], 14.3.2002.
 10. Gorjan Nataša (a): Use of Administrative Sources in Slovenia. Working Group Meeting on Structural Business Statistics in Phare Countries, Riga (Latvia), 29-30 March 2001a, [URL: <http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/dosme/info/data/en/pages/seminars/s1/s1.htm>], 17.2.2002.
 11. Götzfried August: Less enterprises but stable employment; Statistics in Focus. Luxemburg: Eurostat, 2000. 4 str. [URL:http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/data-catalogue/EN?catalogue=Eurostat&product=CA-NP-00-009-_-EN], 15.2.2002.
 12. Hrovat Andrej et al.: Finančna uspešnost gospodarjenja v letu 1997 po sektorjih. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 1998, str. 32-34.
 13. Hrovat Boštjan: Nova doktrina IMF in svetovne banke ter proces pridruževanja Slovenije EU. [[URL:http://www.ljudmila.org/neutro/publikacije/114/horvat.html](http://www.ljudmila.org/neutro/publikacije/114/horvat.html)], 11.4.2002.
 14. Jug Matjaž: Dostop do statističnih podatkov v podatkovnem skladišču: poizvedovanje, analiza, tabeliranje. Zbornik referatov 10. Mednarodnega statističnega posvetovanja: Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno delovanje. Statistični dnevi Radenci 2000: Statistični urad Republike Slovenije, 2000. str. 408-419.
 15. Letno poročilo za leto 1997. Ljubljana: Banka Slovenije, 1998, str. 37-44. [[URL:http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/letno_porocilo1997-3.pdf](http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/letno_porocilo1997-3.pdf)], 21.2.2002.
 16. Letno poročilo za leto 1998. Ljubljana: Banka Slovenije, 1999, str. 45-57. [[URL:http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/lp98_45_57.pdf](http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/lp98_45_57.pdf)], 21.2.2002.
 17. Letno poročilo za leto 1999. Ljubljana: Banka Slovenije, 2000, str. 47-60. [[URL:http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/lp99_47_70.pdf](http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/lp99_47_70.pdf)], 21.2.2002.
 18. Letno poročilo za leto 2000. Ljubljana: Banka Slovenije, 2001, str. 45-57. [[URL:http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/Lp2000_45_58.pdf](http://www.bsi.si/html/publikacije/letna_porocila/Lp2000_45_58.pdf)], 21.2.2002.
 19. Letni program statističnih raziskovanj za leto 2002 - razvojne naloge, SURS. [URL:<http://www.sigov.si/zrs/lpsr2002/lpsr2002.htm>], 11.2.2002.
 20. Methodological Manual for Statistics on Credit Institutions. Version 1.6. Luxemburg: Eurostat, 2001. 204.str. [[URL:http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/bmethods/info/data/new/embs/CI_methodological%20manual_April01.pdf](http://forum.europa.eu.int/irc/dsis/bmethods/info/data/new/embs/CI_methodological%20manual_April01.pdf)]

21. Mnenje Komisije o prošnji Slovenije za članstvo EU.
[URL:www.evropska-unija.si/Evropska_unija/Odnosi/Pdf/agenda.pdf], 17.2.2002.
22. Murn Dušan: Slovenska denarna in bančna statistika in statistične zahteve Evropske centralne banke. Zbornik referatov 10. Mednarodnega statističnega posvetovanja: Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno delovanje. Statistični dnevi Radenci 2000: Statistični urad RS, 2000, str. 589-599.
23. Novak Judita Mirjana: Finančni rezultati poslovanja gospodarskih družb v letu 1998 (na osnovi statističnih podatkov iz bilance stanja in bilance uspeha za leto 1998). Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 1999. 114 str.
24. Pojasnila k Nace Rev.1. Ljubljana: Eurostat, 1992, str. 82-83.
25. Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja v letu 1997 in prvi polovici 1998. Ljubljana: Banka Slovenije, 1998, str. 24-37.
[URL:http://www.bsi.si/html/publikacije/NBP/NBP_por_1997_98.pdf], 21.3.2002.
26. Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja v letu 1998 in prvi polovici 1999. Ljubljana: Banka Slovenije, 1999, str. 27-76.
[URL:http://www.bsi.si/html/publikacije/NBP/NBP_por_1998_99.pdf], 21.3.2002.
27. Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja v letu 1999 in prvi polovici 2000. Ljubljana: Banka Slovenije, 2000, str. 7-80.
[URL:http://www.bsi.si/html/publikacije/NBP/NBP_por_1999_00.pdf], 21.3.2002.
28. Poslovanje bančnega sistema v letu 1998. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 2000. 36 str.
[URL:<http://www.sigov.si/zmar/publicis/dz/dz7-99.pdf>], 22.2.2002.
29. Poslovanje bančnega sistema v letu 1999. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 2000. 52 str.
[URL:<http://www.sigov.si/zmar/publicis/dz/dz2000/dz5-00.pdf>], 22.2.2002.
30. Reeh Klaus: Vloga makroekonomskih statistik v političnem procesu EU: Kaj morajo storiti statistiki in kaj morajo vedeti politiki. Zbornik referatov 8. mednarodnega statističnega posvetovanja: Statistična podpora pogajanjem Republike Slovenije z Evropsko unijo in Strukturni skladi. Statistični dnevi Radenci 1998: Statistični urad RS, 1998, str. 11-28.
31. Ribnikar Ivan: Finančne institucije. Bančni vestnik, Ljubljana, 1998, 12, str. 43-45.
32. Ribnikar Ivan (a): Kreditne institucije. Bančni vestnik, Ljubljana, 1998a, 6, str. 59-60.
33. Sneijers Petra: A Climate of Change; Statistics in Focus. Luxemburg: Eurostat, 1999. 9 str.
[URL:http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/print-product/EN?catalogue=Eurostat&product=CA-NP-99-008-_-|EN], 17.2.2002.
34. Sneijers Petra: Statistics on Credit Institutions; Statistics in Focus. Luxemburg: Eurostat, 2001. 8 str. [URL:http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/print-product/EN?catalogue=Eurostat&product=KS-NP-01-025-_-|EN], 17.2.2002.
35. Special Feature on Banking, 1994-1999 Data. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities and Eurostat, 2001. 99 str.
36. Statistika in informiranje. [URL:http://www.sdk.si/html/body_StatInf.html], 16.4.2002.

37. Theis Fons: Trend towards consolidation; Euro may further boost integration; New Release.
Luxemburg: Eurostat, 1999. 2 str. [URL:<http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/print-catalogue/EN?catalogue=Eurostat&product=4-06122001-EN-AP-EN>], 17.2.2002.
38. Theis Fons: Growing consolidation in a profitable sector; New Release. Luxemburg: Eurostat, 2000. 5 str. [URL:<http://europa.eu.int/comm/eurostat.html>], 17.2.2002.
39. Theis Fons: A marked trend toward disintermediation; New Release. Luxemburg: Eurostat, 2001. 4 str. [URL: <http://europa.eu.int/comm/eurostat/Public/datashop/print-catalogue/EN?catalogue=Eurostat&product=4-06122001-EN-AP-EN>], 18.2.2002.
40. Zaposleni po standardni klasifikaciji dejavnosti v decembru 1999 in 2000. Ljubljana: Statistični urad RS. (URL: <http://bsp.surs.gov.si/D2300.dws/allgen.html>), 24.4.2002.

VIRI

1. Commission Regulation (EC) No 1618/99 of 23 July 1999 concerning the criteria for the evaluation of quality of structural business statistics.
2. Commission Regulation (EC) No 2699/98 of 17 December 1998 concerning the derogations to be granted for structural business statistics.
3. Commission Regulation (EC) No 2700/98 of 17 December 1998 concerning the definitions of characteristics for structural business statistics.
4. Commission Regulation (EC) No 2701/98 of 17 December 1998 concerning the series of data to be produced for structural business statistics.
5. Commission Regulation (EC) No 2702/98 of 17 December 1998 concerning the technical format for the transmission of structural business statistics.
6. Council Directive 86/635/EEC of 8 December 1986 on annual accounts and consolidated accounts of banks and other financial institutions, Official Journal, L372, 31/12/86.

7. Council Regulation (EC, EURATOM) No 58/97 of 20 December 1996 concerning structural business statistics, Official Journal, L 14, 17/01/1997.
8. Directive 2000/12/EC of the European Parliament and of the Council of 20 March 2000 relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions, Official Journal, L 126, 26/05/2000.
9. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Poslovnem registru Slovenije, Vlada Republike Slovenije, 2001. 32. str.
[[URL:http://www2.gov.si/zak/Pre_Zak.nsf/76a/e80d2bb67a8c12566160029fa81/ff1f8e8e2b194cd1c12569f9002a4ecd?OpenDocument](http://www2.gov.si/zak/Pre_Zak.nsf/76a/e80d2bb67a8c12566160029fa81/ff1f8e8e2b194cd1c12569f9002a4ecd?OpenDocument)], 25.3.2002.
10. Panorama of European Business 1999, professional version. Luxemburg : Eurostat, 2000. (zgoščenka)
11. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics. Brussels: Commission of the European Communities, 2001. 31 str.
12. Slovenski računovodski standardi 2002 (Uradni list RS, št. 107/01).
13. Standardna klasifikacija dejavnosti 2002, SURS. [[URL:http://www.sigov.si/zrs/slo/index.html](http://www.sigov.si/zrs/slo/index.html)], 11.2.2002.
14. Statistični terminološki slovar. Ljubljana: Statistično društvo Slovenije, 2001. 403 str.
15. Statistika in informiranje, Agencija za plačilni promet, 2002, [[URL:http://www.sdk.si/html/body_StatInf.html](http://www.sdk.si/html/body_StatInf.html)], 20.3.2002.
16. Uredba o uvedbi in uporabi standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev. (Uradni list RS, št. 56/98).
17. Zakon o bančništvu. (Uradni list RS, št.7/99).
18. Zakon o Banki Slovenije. (Uradni list RS, št. 1/91).
19. Zakon o državni statistiki.(Uradni list RS, št. 45/1995, 9/2001 - spremembe in dopolnitve).
20. Zakon o računovodstvu. (Uradni list RS, št.23/99).
21. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o bančništvu. (Uradni list RS, št. 11/01).

Priloga 1: Seznam spremenljivk strukturne statistike kreditnih institucij, z navedbo tipa spremenljivk

Šifra	Ime spremenljivke	Tip spremenljivke
	Strukturni podatki <i>Structural data</i>	
<u>11 11 0¹</u>	Število podjetij <i>Number of enterprises</i>	Osnovna
11 11 1	Število podjetij glede na pravni status <i>Number of enterprises broken down by legal status</i>	Izvedena
11 11 4	Število podjetij glede na sedež matičnega podjetja <i>Number of enterprises broken down by residence of the parent enterprise</i>	Osnovna
11 11 6	Število podjetij po velikosti razredov bilančne vsote <i>Number of enterprises broken down by size classes of the balance sheet total</i>	Izvedena
11 11 7	Število podjetij po vrstah kreditnih institucij <i>Number of enterprises broken down by category of credit institutions</i>	Izvedena
<u>11 21 0</u>	Število lokalnih enot (Regija) <i>Number of local units</i>	Osnovna
11 41 1	Skupno število podružnic glede na lokacijo zunaj območja EEA <i>Total number of branches broken down by location in non-EEA countries</i>	Osnovna
11 51 0	Skupno število hčerinskih podjetij glede na lokacijo v drugih državah <i>Total number of financial subsidiaries broken down by location in other countries</i>	Osnovna
	Računovodski podatki iz izkaza uspeha Accounting data: profit and loss accounts	
42 11 0	Prihodki od obresti in podobni prihodki <i>Interest receivable and similar income</i>	Osnovna
42 11 1	Prihodki od obresti in podobni prihodki od vrednostnih papirjev s fiksnim donosom <i>Interest receivable and similar income arising from fixed-income securities</i>	Osnovna
42 12 0	Odhodki za obresti in podobni stroški <i>Interest payable and similar charges</i>	Osnovna
42 12 1	Odhodki za obresti in drugi odhodki povezani z izdanimi dolžniškimi vrednostnimi papirji <i>Interest payable and similar charges linked to debt securities in issue</i>	Osnovna
42 13 0	Prihodki od vrednostnih papirjev <i>Income from securities</i>	Osnovna
42 13 1	Prihodki od delnic in drugih vrednostnih papirjev s spremenljivim donosom	Osnovna

	<i>Income from shares and other variable-yield securities</i>	
42 14 0	Prejete provizije <i>Commission receivable</i>	Osnovna
42 15 0	Dane provizije <i>Commission payable</i>	Osnovna
42 20 0	Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov <i>Net profit or net loss on financial operations</i>	Osnovna
42 31 0	Drugi poslovni prihodki (prihodki od poslovanja) <i>Other operating income</i>	Osnovna
42 32 0	Splošni upravni stroški <i>General administrative expenses</i>	Osnovna
42 32 2	Drugi upravni stroški <i>Other administrative expenses</i>	Osnovna
42 33 0	Drugi poslovni odhodki (odhodki poslovanja) <i>Other operating charges</i>	Osnovna
42 35 0	Popravki vrednosti posojil in predujmov ter rezervacij za potencialne obveznosti in druge pogodbene obveznosti <i>Value adjustment and value readjustment in respect of loans and advances and provisions for contingent liabilities and for commitments</i>	Osnovna
42 36 0	Drugi popravki vrednosti <i>Other value adjustment and value readjustment</i>	Osnovna
42 40 0	Dobiček ali izguba iz rednega poslovanja <i>Profit or loss on ordinary activities</i>	Osnovna
42 50 0	Izreden dobiček ali izguba <i>Extraordinary profit or loss</i>	Osnovna
42 51 0	Vsi davki (davek iz dobička, davek iz dobička zunaj rednega delovanja, drugi davki) <i>All taxes (tax on profit or loss on ordinary activities, tax on extraordinary profit or loss, other taxes)</i>	Osnovna
42 60 0	Dobiček ali izguba v poslovnem letu <i>Profit or loss for the financial year</i>	Osnovna
<u>12 12 0</u>	Vrednost proizvodnje <i>Production value</i>	Izvedena
<u>13 11 0</u>	Vse nabave proizvodov in storitev <i>Total purchases of goods and services</i>	Izvedena
<u>13 31 0</u>	Stroški zaposlenih <i>Personnel costs</i>	Izvedena
<u>12 14 0</u>*²	Dodana vrednost v osnovnih cenah <i>Value added at basic costs</i>	Izvedena
<u>12 15 0</u>	Dodana vrednost po stroških faktorjev <i>Value added at factor costs</i>	Izvedena
<u>15 11 0</u>	Bruto investicije v opredmetena sredstva <i>Gross investment in tangible goods</i>	Osnovna

	Računovodski podatki iz bilance stanja <i>Accounting data: Balance sheet</i>	
43 11 0	Posojila in predujmi strankam <i>Loans and advances to customers</i>	Osnovna
43 21 0	Dolgovi do strank <i>Amounts owed to customers</i>	Osnovna
43 29 0	Kapital skupaj ali celotni kapital <i>Total of capital and reserves</i>	Osnovna
43 30 0	Bilančna vsota <i>Balance sheet total</i>	Osnovna
43 31 0	Bilančna vsota glede na sedež matičnega podjetja <i>Balance sheet total broken down according to the residence of the parent enterprise</i>	Izvedena
43 32 0	Bilančna vsota glede na pravni status <i>Balance sheet total broken down by legal status</i>	Izvedena
	Podatki po proizvodih (CPA) <i>Data by product</i>	
44 11 0*	Prejete obresti in podobni prihodki, razčlenjeni po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA <i>Interest receivable and similar income broken down by (sub)categories of the CPA</i>	-
44 12 0*	Dane obresti in podobni odhodki, razčlenjeni po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA <i>Interest payable and similar charges broken down by (sub)categories of the CPA</i>	-
44 13 0*	Prejete provizije, razčlenjene po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA <i>Commission receivable broken down by sub(categories) of the CPA</i>	-
44 14 0*	Dane provizije, razčlenjene po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA <i>Commission payable broken down by (sub)categories of the CPA</i>	-
	Podatki o internacionalizaciji <i>Data on internationalisation</i>	
45 11 0	Geografska struktura celotnega števila podružnic v državah EEA <i>Geographical breakdown of the total number of EEA branches</i>	Izvedena
45 21 0	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov <i>Geographical breakdown of interest receivable and similar income</i>	Izvedena
45 22 0	Geografska struktura bilančne vsote <i>Geographical breakdown of balance sheet total</i>	Izvedena
45 31 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih "via freedom to provide services business" <i>Geographical breakdown of interest receivable and similar income via freedom to provide services business (in other EEA Countries)</i>	-

45 41 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih v podružnicah (v državah izven območja EEA) Geographical breakdown of interest receivable and similar income via branch business (in non-EEA countries)	-
45 42 0*	Geografska struktura prejetih obresti in podobnih prihodkov realiziranih "via freedom to provide service business" Geographical breakdown of interest receivable and similar income via the freedom to provide services business (in non-EEA countries)	-
	Podatki o zaposlenosti <i>Data on employment</i>	
<u>16 11 0</u>	Delovno aktivno prebivalstvo (Regija) Number of persons employed	Osnovna
16 11 1	Delovno aktivno prebivalstvo po vrstah kreditnih institucij <i>Number of persons employed broken down by category of credit institutions</i>	Izvedena
<u>16 13 0</u>	Zaposlene osebe <i>Number of employees</i>	Osnovna
16 14 0	Število zaposlenih oseb na osnovi ekvivalenta opravljenih ur <i>Number of employees in full-time equivalent units</i>	Osnovna
13 32 0*	Plače (Regija) <i>Wages and salaries</i>	Osnovna
	Ostali podatki Residual data	
47 11 0*	Število računov, razčlenjenih po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA Number of accounts broken down by (sub)categories of the CPA	-
47 12 0*	Število posojil in predujmov, razčlenjenih po (pod)kategorijah klasifikacije proizvodov CPA <i>Number of loans and advances to customers broken down by (sub)categories of the CPA</i>	-
47 13 0	Število bančnih avtomatov v lasti kreditnih institucij <i>Number of automatic teller machines (ATM) owed by credit institutions</i>	Osnovna

Opomba:

- 1) Podčrtane šifre nakazujejo splošne spremenljivke iz aneksa 1.
- 2) Zvezdica označuje izbirne spremenljivke.

Vir: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Regulation (EC, Euratom) No 58/97 concerning structural business statistics, Brussels: 25.1.2001. Annex 6, Section 4, str.10.

Priloga 2: Povprečni letni menjalni tečaj ECU/Euro v državah EU, 1992-1999

Država	ECU						EURO
	Valuta	1994	1995	1996	1997	1998	1999
B-Belgija	BEF	39,6565	38,5519	39,2986	40,5332	40,6207	40,3399
DK-Danska	DKK	7,54328	7,32804	7,35934	7,48361	7,49930	7,43556
D-Nemčija	DEM	1,92453	1,87375	1,90954	1,96438	1,96913	1,95583
EL-Grčija	GRD	288,026	302,989	305,546	309,355	330,731	325,763
E-Španija	ESP	158,918	163,000	160,748	165,887	167,184	166,386
F-Francija	FRF	6,58262	6,52506	6,49300	6,61260	6,60141	6,55957
IRL-Irska	IEP	0,79362	0,81553	0,79345	0,74752	0,78625	0,787564
I-Italija	ITL	1915,06	2130,14	1958,96	1929,30	1943,65	1936,27
L-Luxemburg	LUF	39,6565	38,5519	39,2986	40,5332	40,6207	40,3399
NL-Nizozemska	NLG	2,15827	2,09891	2,13973	2,21081	2,21967	2,20371
A-Avstrija	ATS	13,5396	13,1824	13,4345	13,8240	13,8545	13,7603
P-Portugalska	RTE	196,896	196,105	195,761	198,589	201,695	200,482
FIN-Finska	FIM	6,19077	5,70855	5,82817	5,88064	5,98251	5,94573
S-Švedska	SEK	9,16308	9,33192	8,51472	8,65117	8,91593	8,80752
UK-Velika Britanija	GBP	0,77590	0,82879	0,81380	0,69230	0,67643	0,658735

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. VII.

Priloga 3: Delovno aktivno prebivalstvo v EU in Sloveniji, 1994-1999

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
EU-15	137.240.00 0	148.055.00 0	148.583.00 0	149.522.00 0	152.028.00 0	154.988.00 0
EUR-11	105.418.00 0	111.690.00 0	112.055.00 0	112.571.00 0	114.647.00 0	117.016.00 0
B	3.748.000	3.793.000	3.791.000	3.838.000	3.857.000	3.987.000
DK	2.525.000	2.596.000	2.618.000	2.664.000	2.672.000	2.698.000
D	35.840.000	35.782.000	35.634.000	35.299.000	35.537.000	36.089.000
EL	3.786.000	3.821.000	3.868.000	3.853.000	3.967.000	3.940.000
E	11.728.000	12.027.000	12.342.000	12.706.000	13.161.000	13.773.000
F	21.709.000	22.045.000	22.186.000	22.149.000	22.461.000	22.748.000
IRL	1.202.000	1.258.000	1.303.000	1.36.9000	1.487.000	1.582.000
I	20.024.000	19.943.000	20.013.000	20.032.000	20.357.000	20.618.000
L	164.000	161.000	165.000	169.000	170.000	175.000
NL	6.563.000	6.575.000	6.533.000	6.765.000	7.053.000	7.210.000
A	:	3.675.000	3.617.000	3.609.000	3.626.000	3.678.000
P	4.440.000	4.417.000	4.443.100	4.523.000	4.764.000	4.830.000
FIN	:	2.014.000	2.040.000	2.112.000	2.174.000	2.326.000
S	:	4.133.000	3.984.000	3.912.000	3.942.000	4.051.000
UK	25.511.000	25.815.000	26.058.000	26.522.000	26.800.000	27.283.000
SLO	:	750.223	744.891	743.430	745.169	758.473

Opomba:

(1) Podčrtane spremenljivke so splošne spremenljivke iz aneksa 1.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 95 in Tabela V: Celotna zaposlenost (delovno aktivno prebivalstvo) v Sloveniji - letna povprečja od leta 1997 do 1999

[URL:<http://www.ess.gov.si/html/Predstavitev/LetnaPorocila/lp00/tabele/t05n.htm>].

Priloga 4: Izračun spremenljivke "Vrednost proizvodnje" (12 12 0) v Sloveniji, 1997-1999

v mio SIT, mio

EUR

	1997	1998	1999
Prihodki od obresti in podobni prihodki (mio SIT)	120.808	121.674	121.009
-Odhodki za obresti in podobni odhodki (mio SIT)	65.299	62.464	59.823
+Prejete provizije (mio SIT)	33.217	37.081	41.812
+Prihodki od tržnih vrednostnih papirjev (mio SIT)	1.391	2.453	4.276
+Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov (mio SIT)	6.127	4.375	527
+Drugi prihodki iz poslovanja (mio SIT)	28.559	29.581	32.478
=Vrednost proizvodnje (mio SIT)	124.803	132.700	140.279
Vrednost proizvodnje (mio EUR)¹	691,8	712,4	724,5

(1) Pri pretvarjanju SIT v EUR sem uporabila naslednje povprečne letne menjalne tečaje Banke Slovenija:

⇒ 1 XEU =180,3985 SIT (za leto 1997);

⇒ 1 XEU =186,2659 SIT (za leto 1998);

⇒ 1 EUR =193,6253 SIT (za leto 1999).

Vir: Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, 2000, str. 31 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 39-40.

Priloga 5: Izračun kazalca čiste obresti/neobrestni prihodki s pomočjo spremenljivk iz
izkaza uspeha v Sloveniji, 1997-1999

v mio

SIT

	1997	1998	1999
Prihodki od obresti in podobni prihodki (mio SIT)	120.808	121.674	121.009
-Odhodki za obresti in podobni odhodki (mio SIT)	65.299	62.464	59.823
=Čiste obresti (mio SIT)	55.509	59.210	61.186
Prihodki iz vrednostnih papirjev (mio SIT)	1.391	2.453	4.276
+Prejete provizije (mio SIT)	33.217	37.081	41.812
+Čisti dobiček (izguba) iz finančnih poslov (mio SIT)	6.127	4.375	5.270
+Drugi prihodki od poslovanja (mio SIT)	28.559	29.581	32.478
=Neobrestni prihodki (mio SIT)	69.294	73.490	83.836
Čiste obresti/Neobrestni prihodki	0,80	0,81	0,73

Vir: Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, 2000, str. 31 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 39-40.

Priloga 6: Izračun kazalca čiste obresti/čiste provizije s pomočjo spremenljivk iz izkaza uspeha v Sloveniji, 1997-1999

v mio SIT

	1997	1998	1999
Prihodki od obresti in podobni prihodki (mio SIT)	120.808	121.674	121.009
-Odhodki za obresti in podobni odhodki (mio SIT)	65.299	62.464	59.823
=Čiste obresti (mio SIT)	55.509	59.210	61.186
Prejete provizije (mio SIT)	33.217	37.081	41.812
-Dane provizije (mio SIT)	5.931	6.411	7.547
=Čiste provizije (mio SIT)	27.286	30.670	34.265
Čiste obresti/čiste provizije	2,03	1,93	1,79

Vir: Poslovanje bančnega sistema v letu 1998, 2000, str. 31 in Poslovanje bančnega sistema v letu 1999, 2000, str. 39-40.

Priloga 7 : Prihodki od obresti in podobni prihodki, odhodki od obresti in podobni stroški za kreditne institucije v EU-15 (mio ECU (1997-1998)/mio euro (1999)), 1997-1999 in sprememba postavke neto obresti za kreditne institucije v letu 1999 v primerjavi z letom 1997

v mio ECU, mio

EUR

	Prihodki od obresti in podobni prihodki				Odhodki za obresti in podobni odhodki				Čiste obresti ¹
	1997	1998	1999	1997-1999 v %	1997	1998	1999	1997-1999 v %	1997-1999 v %
EU-15²	985.108	1.053.711	1.008.569	3,0	754.024	822.937	769.535	2,5	3,4
B	53.942	55.264	56.154	4,1	46.039	47.022	47.210	2,5	13,2
DK	19.318	20.819	20.455	5,9	14.398	15.679	15.094	4,8	9,0
D	279.201	300.660	311.694	11,6	212.392	235.259	245.550	15,6	-1,0
EL	9.439	9.861	10.715	13,5	7.140	7.431	7.670	7,4	32,4
E	43.484	46.817	41.350	-4,9	33.670	28.434	22.472	-33,3	92,4
F	142.918	147.397	146.268	2,3	118.252	124.243	120.869	2,2	3,0
IRL	:	:	:	-	:	:	:	-	-
I	88.342	77.541	60.497	-31,5	51.574	40.656	27.195	-47,3	-9,4
L	33.007	39.129	36.593	10,9	30.122	34.300	33.502	11,2	7,1
NL	38.339	43.255	45.976	19,9	27.658	31.820	33.618	21,5	15,7
A	22.212	22.511	22.138	-0,3	14.752	16.243	16.003	1,6	-17,8
P	12.162	12.110	11.566	-4,9	8.317	8.103	7.429	-10,7	7,6
FIN	5.717	5.764	:	0,9 ³	3.473	3.396	:	-2,2 ³	5,5
S	28.179	22.818	20.410	-27,6	22.113	17.510	15.144	-31,5	-13,2
UK	208.850	251.767	224.781	7,6	163.126	212.841	177.779	9,0	3,0

Opombe:

(1) Čiste obresti = prihodki od obresti in podobni prihodki - odhodki od obresti in podobni stroški

(2) Samo za razpoložljive podatke.

(3) Sprememba (%) 97-98.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 56-59.

Priloga 8: Prejete in dane provizije za kreditne institucije v EU-15 (mio ECU (1997-1998)/ mio euro (1999)), 1997-1999 in sprememba postavke neto provizije za kreditne institucije v letu 1999 v primerjavi z letom 1997

v mio ECU, mio

EUR

	Prejete provizije				Dane provizije				Čiste proviz. ¹
	1997	1998	1999	1997-1999 v %	1997	1998	1999	1997-1999 v %	1997-1999 v %
EU-15²	92.126	108.852	129.736	42,2	18.275	21.275	25.654	41,2	40,9
B	2.097	2.689	3.396	62,0	985	1.105	1.406	42,8	78,9
DK	496	1660	1893	281,4	252	333	428	70,0	500,4
D	21.392	24.005	28.008	30,9	3.736	4.617	5.550	48,6	27,2
EL	971	928	1.454	49,7	91	137	95	3,9	54,4
E	6.088	7.159	7.984	31,2	1.154	1.268	1.407	21,9	33,3
F	14.943	16.502	18.898	26,5	3.451	3.804	4.432	28,4	25,9
IRL	:	:	:	-	:	:	:	-	-
I	13.193	18.923	24.953	89,1	1.144	1.434	1.420	24,1	95,3
L	2.308	2.718	3.404	47,5	636	753	1.046	64,5	41,0
NL	3.262	3.760	4.130	26,6	:	:	:	-	-
A	2.568	2.890	3.024	17,8	518	612	613	18,3	17,6
P	821	1.096	1.259	53,4	115	168	208	80,7	48,9
FIN	904	964	:	6,7 ³	112	151	:	34,8 ³	2,6 ³
S	2.360	2.272	2.530	7,2	428	421	459	7,2	7,2
UK	20.724	23.287	28.802	39,0	5.654	6.472	8.591	52,0	34,1

Opombe:

(1) Čiste provizije = prejete provizije - dane provizije.

(2) Samo za razpoložljive podatke.

(3) 1997-1998 v %.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 56-59.

Priloga 9: Velikost (km²), prebivalstvo (mio)¹ in BDP/prebivalca (EUR) v državah EU in Sloveniji v letu 2001

	Velikost	Prebivalstvo	BDP/preb.
Belgija	30.510	10,2	23.440
Danska	43.094	5,3	22.710
Nemčija	356.910	82,1	22.710
Grčija	131.940	10,5	14.200
Španija	505.957	39,3	13.220
Francija	547.030	58,8	20.780
Irska	70.280	3,6	23.630
Italija	301.230	57,5	21.160
Luxemburg¹	2.586	425.000	38.840
Nizozemska	41.526	15,6	23.830
Avstrija	83.858	8,1	23.580
Portugalska	92.391	9,9	15.940
Finska	337.030	5,1	21.160
Švedska	449.964	8,9	21.600
Velika Britanija	244.820	59,0	20.570
Slovenija	20.273	2,0	-

Opomba:

1) Za Luxemburg število prebivalstva ni izraženo v mio.

Vir: Za države EU sem dobila podatke na spletni strani:

[[URL:http://www.evropska-unija.si/Evropska_unija/Clanice/](http://www.evropska-unija.si/Evropska_unija/Clanice/)], za Slovenijo pa na tej spletni strani: [[URL:http://www.sigov.si/zrs/slo/index.htm](http://www.sigov.si/zrs/slo/index.htm)], 24.5.2002.

Priloga 10: Število kreditnih institucij na 1 000 000 prebivalcev v EU in Sloveniji;
1994-1999

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
EU-15¹	27	26	25	25	24	22
B	12	12	11	11	9	9
DK	40	39	39	39	38	38
D	46	45	43	42	40	37
EL	4	4	4	4	4	4
E	13	13	12	11	10	10
F	24	22	21	22	21	19
IRL	11	13	14	15	-	-
I	18	17	16	16	16	15
L	554	541	535	514	493	489
NL	11	11	11	11	10	11
A	127	125	122	118	115	108
P	31	29	28	23	23	22
FIN	71	68	68	71	70	-
S	27	27	28	24	24	24
UK	10	10	9	9	9	8
SLO	-	-	-	52	50	49

(1) Samo za razpoložljive podatke.

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 35.

Priloga 11: Bruto domači proizvod v tekočih cenah (mia ECU (1994-1998)/mia eurov (1999))
v EU in Sloveniji, 1994-1999

v mia ECU, mia EUR

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
EU-15	6.332	6.581	6.911	7.280	7.621	8.004
B	194	211	212	215	224	234
DK	128	138	144	149	156	165
D	1.764	1.880	1.878	1.866	1.922	1.982
EL	84	90	98	107	108	117
E	425	447	481	495	524	563
F	1.139	1.188	1.225	1.241	1.298	1.350
IRL	46	51	58	71	77	89
I	863	839	971	1.030	1.069	1.108
L	:	14	14	15	16	18
NL	296	317	324	333	352	374
A	168	180	182	182	189	197
P	:	83	89	94	100	107
FIN	84	99	101	108	115	121
S	174	184	206	211	214	226
UK	873	861	929	1.163	1.259	1.353
SLO	:	:	:	16	17	19

Vir: Special Feature on Banking, 2001, str. 93 in Bruto domači proizvod
[[URL:http://www.sigov.si/zrs/slfig00/gdp.htm](http://www.sigov.si/zrs/slfig00/gdp.htm)], 24.5.2002.

